Waterrapportage 2016 - 2017

Waterrapportage 2016 - 2017

Inleiding

Het nationaal waterplan en de regionale (provinciale) waterplannen zijn strategisch en beleidsmatig van aard. In deze plannen zijn de te realiseren *strategische* doelstellingen opgenomen. In de beheerplannen van de waterbeheerders worden de condities en maatregelen vastgelegd om die doelstellingen ook daadwerkelijk te bereiken. Voor al deze plannen bedraagt de plancyclus zes jaar.

De provincie Utrecht heeft vanaf jaar 2016 het regionaal waterbeleid vorm en plaats gegeven in het **Bodem, Water- en Milieuplan (BWM plan 2016 – 2021)**. Het sectorale waterbeleid is verder uitgewerkt in de door de vier Utrechtse waterschappen vastgestelde waterbeheerplannen 2016 - 2021. Deze beheerplannen omvatten het watersysteembeheer in brede zin. Het gaat dus om het beheer van oppervlaktewaterlichamen, keringen, bergingsgebieden en ondersteunende kunstwerken. De vigerende waterbeheerplannen voor de waterschappen zijn:

- Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR): Waterbeheerplan Waterkoers 2016 – 2021 ‘water in beweging’;
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV): Waterbeheerplan 2016 – 2021 ‘waterbewust en waterrobuust’;
- Waterschap Vallei en Veluwe (WSVV): Waterbeheerprogramma 2016 – 2021 ‘samen werken ons aan water’;
- Waterschap Rivierenland (WSRL): Waterbeheerprogramma 2016 – 2021 ‘koers houden, kansen benutten’.

Regionaal waterbeheer

De schaalvergroting en de daarmee samenhangende bundeling van watertaken bij de waterschappen heeft geleid tot verdergaande professionalisering bij de waterschappen. Zij hebben een brede kijk op het regionaal waterbeheer. Als gevolg van deze ontwikkelingen kunnen zij hun taken adequaat uitvoeren en vanuit een meer autonome bevoegdheid een bredere invulling geven aan de uitvoering van het takenpakket. De provincie dient zich vanuit haar rol als gebiedsregisseur toe te leggen op het vormen van de verbinding tussen integrale gebiedsontwikkeling en het door de waterschappen ontwikkelde en uitgevoerde sectoraal waterbeleid. De kaderstelling en het volgen van de realisatie van doelstellingen bij de waterschappen kan door de provincie Utrecht daarmee ook meer op hoofdlijnen plaatsvinden.

Het vorenstaande laat onverlet dat de provincie een belangrijke verantwoordelijkheid heeft bij het maken van een integrale belangenafweging. Die afweging vindt plaats op terreinen als ruimtelijke ordening, milieu, water, archeologie, volksgezondheid en economie en komt tot uitdrukking in een beleidsmatige sturing via planvorming. Het met regelmaat en adequaat volgen van de wijze waarop de waterschappen invulling geven aan de aan hen opgedragen taken borgt dat de integrale belangenafweging ook in de praktijk gevolg krijgt. Daartoe vindt er periodiek bestuurlijk overleg plaats tussen de provincie Utrecht en de individuele waterschappen.

In de door Gedeputeerde Staten in 2011 vastgestelde 'Nota Relatie provincie Utrecht met de waterschappen' is de visie van de provincie Utrecht op het toezicht, het wettelijk kader en criteria voor toetsing vastgelegd. Op grond van de Waterverordeningen rapporteren de waterschappen jaarlijks over de voortgang van de acties c.q. beleidsdoelen die volgen uit de beleidsplannen.

Opzet en inhoud voortgangsrapportage

In lijn met het format van de voortgangsrapportage behorende bij het vorige Waterplan 2010 – 2015 hebben wij voor de rapportages van de waterschappen vanaf 2016 een format gebruikt met stoplichtmethode (kleurcode groen, geel, rood en grijs). De rapportage is in de volgende vijf hoofdthema's onderverdeeld: (1) Waterveiligheid, (2) Waterkwantiteit, (3) Waterkwaliteit, (4) Afvalwater, (5) Overige Onderwerpen. Deze thema's omvatten het spectrum van het takenpakket van de waterbeheerders. De voortgangsrapportages van de waterschappen zijn opgenomen in het bijlagerapport.

Voor de regionale keringen rapporteren de waterschappen nog jaarlijks afzonderlijk aan Gedeputeerde Staten. Deze rapportages over regionale keringen maken onderdeel uit van deze notitie en zijn beschreven onder het thema (1) Waterveiligheid. Voor de realisatie van de doelen die volgen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn de waterschappen van groot belang. De voortgangsrapportage KRW 2016 maakt dan ook onderdeel uit van deze notitie en is opgenomen in het bijlagerapport.

De rapportages van de waterschappen kunnen niet los worden gezien van de provinciale context / beleid BWM-plan. Die provinciale context hebben wij dan ook opgenomen in de toelichting bij de diverse hoofdthema's. Deze integrale rapportage gaat over de realisatie van het waterbeleid in het jaar 2016 en kijkt vooruit naar ontwikkelingen in 2017 – 2018 en verder. Samengevat bestaat deze waterrapportage dan uit de volgende onderdelen:

- Voortgangsrapportage waterschappen 2016;

- Rapportage Kaderrichtlijn Water 2016;
- Actualiteit 2017 – 2019.

Toelichting en beoordeling voortgangsrapportage 2016

Uit de voortgangsrapportages van de vier waterschappen blijkt dat de acties voor de nieuwe planperiode voor de vijf hoofdthema's in 2016 op schema zijn. Dit betekent dat de waterschappen een goede start hebben gemaakt met de uitvoering van de beleidsdoelen die volgen uit de plannen 2016 - 2021. Daarnaast zijn er de reguliere taken van de waterschappen zoals het actualiseren van peilbesluiten, rapportageverplichtingen, beoordeling en monitoring van zwemwater en afvalwater, periodieke evaluaties. Daar waar in enkele gevallen nog sprake is van achterstand is de reden hiervoor toegelicht in de rapportage. In deze toelichting beperken wij ons tot de hoofdzaken van de waterschapsrapportages. De gedetailleerde rapportages van de waterschappen zijn opgenomen in het bijlagerapport.

Samenwerkingsagenda Water 2016 – 2017

Alvorens inhoudelijk de voortgang toe te lichten brengen wij de samenwerkingsagenda Water onder de aandacht waarvan in 2016 drie projecten van start zijn gegaan die samen met de waterbeheerders zijn opgepakt.

Het regionaal waterbeheer wordt gekenmerkt door samenwerking tussen verschillende bestuursorganen. Zoals hierboven beschreven ieder met eigen taken en vanuit een eigen verantwoordelijkheid. Een goede relatie tussen de provincie Utrecht en de waterbeheerders is van groot belang voor succesvol regionaal waterbeheer! In het Coalitieakkoord 2015 – 2019 is de ambitie opgenomen om met de Utrechtse waterbeheerders een samenwerkingsagenda op te stellen waarin gewerkt wordt aan opgaven waar in gezamenlijkheid het verschil kan worden gemaakt. Die ambitie is in 2016 opgepakt en er is een samenwerkingsagenda opgesteld. De zes deelnemende partijen aan de samenwerkingsagenda zijn naast de provincie Utrecht de vier interprovinciale Utrechtse waterschappen en Rijkswaterstaat Midden-Nederland.

De in bestuurlijk overleg gekozen onderwerpen voor de samenwerkingsagenda 2016 – 2017 zijn: 1) Nieuwe stoffen / microverontreiniging, 2) Implementatie Omgevingswet / Living Lab, 3) Ruimtelijke Adaptatie. In de 'Notitie Samenwerkingsagenda Water' (statenbrief van 18 april 2017) bent u over de voortgang van de projecten geïnformeerd. De drie onderwerpen van de samenwerkingsagenda zijn onderdeel van het programma van de Utrechtse Waterdag 2017.

VOORTGANGSRAPPORTAGE WATER(SCHAPPEN) 2016 – 2017

1. *Thema Waterveiligheid*

Het grootste deel van onze provincie ligt in overstroombaar gebied. Onze waterveiligheid wordt voor een groot deel bepaald door primaire en regionale keringen. De nieuwe waterveiligheidsnormen van het Rijk per 1 januari 2017 hebben geleid tot opgaven voor dijkversterkingen voor vrijwel alle Neder-Rijn- en Lekdijken in de Provincie Utrecht. De waterschappen HDSR, WSRL en WSVV trekken deze dijkversterkingsprojecten in de provincie Utrecht. In 2050 moeten alle primaire keringen aan de nieuwe normen voldoen.

© Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Primaire keringen 2016

Prioriteit BWM-plan: ontwikkelen van een robuust en duurzaam bodem- en watersysteem en een waterveilige provincie.

Het project dijkversterking 'Sterke Lekdijk' valt onder het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Het programma omvat 55 Km Utrechtse rivierdijken tussen Amerongen en Schoonhoven en regionale keringen. Vooruitlopend op vaststelling van de nieuwe veiligheidsnormen participeerde de provincie in 2016 bij de dijkversterking 'Sterke Lekdijk' tussen Amerongen en Schoonhoven en bij de Grebbedijk om ruimtelijke en andere opgaven optimaal mee te laten koppelen met de waterveiligheidsmaatregelen.

- HDSR heeft in 2016 ter voorbereiding voor de dijkversterking 'Sterke Lekdijk' een startdocument vastgesteld waarin richtinggevende ambities, uitgangspunten en randvoorwaarden zijn vastgesteld. In 2017 is gestart met de verkenningsfase van de eerste deelprojecten.
- WSRL heeft in 2016 het dijkversterkingsproject Lekdijk-Vianen afgerond. Het dijkversterkingsproject Hagestein – Opheusden wordt in 2017 afgerond.
- WSVV is op schema voor de realisatie dijkverbetering zuidelijke randmeren en Eem waarvan de afronding van het project in 2017 is gepland. Voor de Grebbedijk wordt samen met de gebiedspartners, waaronder de provincie Utrecht, een verkenning uitgevoerd naar de

- haalbaarheid en betaalbaarheid van de waterveiligheid in samenhang met gebiedsontwikkeling en versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Dit moet resulteren in 2020 in een gedragen, gebiedsgericht en waterveilig plan (een 'voorkeursalternatief').
- AGV werkt aan het Dijkverbeteringsprogramma 2015 – 2024 conform de planning. In 2016 is voor de primaire keringen gewerkt aan de planvorming voor de versterking van de Ipenslotersluis en Diemendammersluis (Amsterdam). In het Utrechtse deel van het beheersgebied zijn er geen opgaven.

Actueel: De provincie staat voor een integrale aanpak bij de dijkversterkingen. Samen met de waterschappen en de gebiedspartners willen we per dijktraject vanuit de verschillende beleidsvelden input leveren voor een integraal gebiedsproces. De inzet van de provincie zal per dijktraject verschillen, afhankelijk van de mogelijkheden van koppeling van de verschillende thema's. Waar er sprake is van projecten met meerdere meekoppelkansen zal de provincie een procesrol op zich nemen om het integrale karakter zoveel mogelijk te borgen. De provincie heeft in dit proces verschillende rollen. Naast de genoemde inhoudelijke rol, gericht op de meekoppelkansen, heeft de provincie de rol van bevoegd gezag. De provincie is verantwoordelijk voor de coördinatie en goedkeuring van het projectplan dijkversterking van het waterschap. Tevens kan de provincie verantwoordelijk zijn voor het verlenen van een aantal vergunningen.

Regionale keringen 2016

Prioriteit BWM-plan : regionale waterkeringen voldoen binnen de afgesproken tijdstippen aan de waterveiligheidsnormering.

In het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014 en in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen waterschap Vallei en Veluwe 2015 is voor de waterschappen bepaald dat de regionale waterkeringen in 2020 voldoen aan de veiligheidsnormen. Hierbij is er de mogelijkheid om gemotiveerd uitstel aan te vragen bij Gedeputeerde Staten.

Samen met de waterbeheerders is in 2016 ingezet op het ontwikkelen van een nieuwe visie voor de regionale waterkeringen: *Verder bouwen op een goed fundament. Visie op de regionale waterkeringen 2016*. Deze visie vormt de basis voor een verdere doorontwikkeling van de wijze waarop wij, samen met de waterbeheerders, met onze regionale waterkeringen omgaan. Het Inter Provinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (Unie) hebben de wens uitgesproken dat het proces van normeren, toetsen, verbeteren en beheren van de verschillende typen regionale waterkeringen landelijk zo veel mogelijk uniform wordt uitgevoerd. Zodoende is in 2015 het derde Ontwikkelingsprogramma Regionale Waterkeringen opgestart, wat zich tot doel stelt om de gewenste uniformiteit te ondersteunen met de ontwikkeling van technische rapporten.

Actueel: De samenstelling van deze rapporten is thans in uitvoering. Wij participeren in dit het ontwikkelingsprogramma regionale waterkeringen, gericht op een nieuwe "Visie op Regionale waterkeringen". In 2018 gaan wij samen met partners in pilots aan de slag om nieuwe kennis te staven en te ontwikkelen zodat in 2019 verbeterde handreikingen en leidraden voor regionale keringen beschikbaar komen.

- HDSR werkt conform planning aan het 'Groot onderhoudsplan regionale keringen'. Mogelijk volgt voor een drietal trajecten in 2017 (hier zijn meekoppelkansen met groot onderhoud wegbeheer) nog een gemotiveerd verzoek tot uitstel ter beoordeling aan Gedeputeerde Staten.
- WSVV heeft in 2016 de planuitwerking voor de Maatpolderkade uitgewerkt met bestek.
- AGV heeft het actieprogramma regionale waterkeringen einde 2016 afgerond. AGV heeft daarnaast in 2016 gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het aanvragen van uitstel en een verzoek ingediend waar Gedeputeerde Staten mee hebben ingestemd. Hierdoor krijgt AGV tot 31 december 2024 de tijd om de regionale keringen op orde te krijgen. De door AGV gekozen systeemgerichte, integrale en gebiedsgerichte aanpak biedt schaalvoordelen qua tempo en kosten per kilometer. Voorwaarde voor het verkrijgen van uitstel is dat wordt aangegeven hoe wordt omgegaan met het beheersen van de risico's van trajecten die met onvoldoende zijn beoordeeld maar nog niet direct verbeterd kunnen worden. AGV heeft hieraan voldaan. Voor alle duidelijkheid: uitstel wordt niet verleend als het risico op overstromingen hierdoor toeneemt.
- WSRL is op schema ten aanzien van de uitvoering van het Integraal verbeterprogramma Alblasserwaard en Vijfherenlanden.

Ruimtelijke Adaptatie 2016

Prioriteit BWM-plan: inzet is om in 2020 klimaatbestendig en waterrobuust inrichten integraal onderdeel te laten zijn van beleid en uitvoering.

Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten moet een vanzelfsprekend onderdeel van ruimtelijke (her)ontwikkelingen worden. Om dat te bereiken wordt samengewerkt met vele partners aan ruimtelijke adaptatie. De inzet is om nu de omslag te maken van papier naar concrete projecten. Hiervoor zijn in 2016 veel cruciale verbindingen gelegd en is de samenwerking met gebiedspartners geïntensiveerd en concreter geworden. Belangrijk hiervoor is de integratie in de programma's Innovatieprogramma Fysieke Leefomgeving (IFL), Binnenstedelijke ontwikkeling en Gezonde leefomgeving. In gebiedsontwikkelingen is te zien hoe ruimtelijke adaptatie meerwaarde heeft voor het gebied. Een goed voorbeeld hiervan is de Merwedekanaalzone waar stedelijke verdichting plaats gaat vinden. Door middel van ontwerpend onderzoek is

aangetoond dat zélfs daar waar de ruimte extreem schaars is, veel kansen zijn voor water en groen. Denk hierbij aan multifunctionele waterspeelpleinen, groenblauwe daken en gevels en aan recreatieve verbindingen door het groen en langs het water.

In 2016 is ook stevig ingezet op kennis delen en het versterken en verbreden van het netwerk zodat goed voorbeeld doet volgen. Er zijn twee conferenties georganiseerd waar het thema centraal stond: Landschapscafé en Staat van Utrecht. Er is een 'app' tot stand gebracht die de kansen laat zien om een klimaatbestendige leefomgeving daadwerkelijk te realiseren.

Actueel: Voor Ruimtelijke Adaptatie worden de nodige initiatieven ontwikkeld om dit thema op een inspirerende wijze verder op te pakken! De provincie participeert onder andere in de Coalitie Regio Utrecht voor Ruimtelijke Adaptatie, met HDSR, de Veiligheidsregio Utrecht en zes gemeenten, om in de ruimtelijke ontwikkeling meer aandacht te krijgen voor wateroverlast, overstromingen, watertekort en hittestress.Ook de andere waterschappen participeren mee in de diverse (interprovinciale) gremia en ontwikkelen zelf ook initiatieven. WSRL bijvoorbeeld werkt in de Alblasserwaard een pilot uit op het gebied van Ruimtelijke Adaptatie en heeft in 2017 het beleidsdocument Koers Klimaatadaptatie vastgesteld. Zie ook HDSR bij thema (5) Overige Onderwerpen onder stedelijk waterbeheer.

In de inleiding is het project 'Ruimtelijke Adaptatie' benoemd dat onderdeel uitmaakt van de samenwerkingsagenda 2016 – 2017. Hierin wordt samengewerkt tussen provincie, de waterschappen en rijkswaterstaat.

Overstroming en calamiteiten

De Europese Richtlijn OverstromingsRisico (ROR) verplicht Nederland tot het maken van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten en daarnaast tot het opstellen van een overstromingsrisicobeheerplan (OBRP). De provincie levert input voor de kaarten door middel van overstromingsscenario's en coördineert de regionale inbreng voor het overstromingsrisicobeheerplan.

De waterschappen zijn conform de Waterwet verplicht om een plan vast te stellen waarin staat hoe het waterschap calamiteiten bestrijdt. Dit calamiteitenplan biedt een kader voor het optreden van het waterschap. De calamiteitenplannen van de waterschappen zijn actueel en worden periodiek geactualiseerd. **Thema (1) waterveiligheid:**

	Voortgang op schema

2. Thema Waterkwantiteit

Prioriteit BWM-plan: voorkomen van wateroverlast en watertekort

Het primaire doel van het beheer van de waterkwantiteit is het voorkomen van wateroverlast en watertekort. De waterkwantiteit wordt gereguleerd door het afvoeren of vasthouden van het regenwater en kwelwater met behulp van gemalen en stuwen. Het is daarbij van belang dat er voldoende zoet water beschikbaar is voor de landbouwgewassen en eventuele natuur en dat wateroverlast door hevige of langdurige regenval wordt voorkomen. Voor dit thema worden de activiteiten ten aanzien van **zoetwater, peilbesluiten, water voor natuur, wateroverlast, en bodemdaling** achtereensvolgens toegelicht.

Voldoende zoetwater is cruciaal voor economische activiteiten, de natuur, en een gezonde leefomgeving. In de toekomst zullen vaker watertekorten kunnen optreden door onder andere klimaatverandering. In droge perioden ontstaan nu al knelpunten in de zoetwatervoorziening. In de toekomst kunnen vaker knelpunten optreden als de vraag naar zoetwater toeneemt en het klimaat verandert. Voor watergebruikers is het belangrijk te weten waar ze op kunnen rekenen. Onderdeel van de Deltabeslissing Zoetwater is daarom dat overheden en gebruikers in onderling overleg voorzieningenniveaus vaststellen, voor gewone en extreem droge omstandigheden.

In 2015 zijn Bestuursovereenkomsten Zoetwater ondertekend door regionale partijen en de minister. De bestuursovereenkomsten onderstrepen het commitment om gezamenlijk te werken aan de zoetwatervoorziening in de regio. De provincie en waterschappen hebben in 2016 gewerkt aan de uitwerking van de Uitvoeringsprogramma's 'Zoetwater' die van toepassing zijn op de provincie Utrecht. Samen zorgen we ervoor dat in een gebiedsgerichte benadering de waterbeschikbaarheid in tijden van droogte aan de orde komt en zetten we via onderzoek en innovatiesop zelfvoorzienendheid. De provincie participeert zowel in zoetwaterregio West-Nederland als in zoetwaterregio Oost-Nederland (ZON).

West Nederland In 2016 is de verkenningsfase van de 1e stap in het vergroten van de KWA (klimaatbestendige wateraanvoer) afgerond en is een voorkeursvariant vastgesteld welke vanaf 2017 verder uitgewerkt gaat worden (uitvoering periode 2017-2021).

De provincie is betrokken bij de verkenning van het idee POA (permanent oostelijke aanvoer).Het idee hiervan is dat permanent water wordt aangevoerd richting het Haringvliet zodat deze meer open kan, waardoor daar een minder harde zoet-zout scheiding komt (t.b.v natuurontwikkeling en vismigratie). Consequentie is dat met name voor Delfland de zoetwatertoevoer via een andere route zal moeten gaan

lopen, met waarschijnlijk grote aanpassing van de aanvoersystemen. In het bestuurlijk overleg zoetwaterregio West-Nederland (provincies en waterschappen) van 11 mei 2017 is besloten dat er onafhankelijk vervolgonderzoek moet komen om kwantitatief de effecten en potentiele meerwaarde van een POA en andere wateraanvoerroutes voor West-Nederland in beeld te brengen.

Oost Nederland Het huidige programma zoetwatermaatregelen van WSVV is afgerond. Voor het deel van Vallei en Veluwe in het oosten van de provincie Utrecht zijn voor de zoetwateropgave 2016 – 2017 nog geen maatregelen geprogrammeerd.

Actueel: In het kader van de mid-term review 2018 van het werkprogramma Zoetwatervoorziening hoge zandgronden regio oost 2016 - 2021 (Bestuursovereenkomst 11 juni 2015) wordt de stand van zaken van de verschillende uitvoeringsmaatregelen beschreven. Op dit moment zijn er dus in het Utrechtse deel van Vallei en Veluwe geen maatregelen geprogrammeerd.

In 2018 wordt ook beoordeeld of de besteding van het geld conform de Bestuursovereenkomst verloopt. De verwachting is dat er financiële ruimte gaat ontstaan om maatregelen in het Utrechtse deel van de hoge zandgronden te programmeren. Voorwaarde is dan wel dat er een set van maatregelen klaar ligt die in de 2^{e} fase van het ZON-programma (Zoetwatervoorziening Oost-Nederland) kunnen gaan meelopen. De provincie zal samen met WSVV gaan verkennen welke maatregelen hiervoor in aanmerking kunnen komen.

In de peilbesluiten leggen de waterschappen de waterpeilen vast van begrensde gebieden. Deze besluiten moeten actueel zijn en worden doorgaans om de tien jaar herzien. Voor enkele peilgebieden (bij AGV, HDSR) loopt nog de procedure voor herziening waardoor 90—100 % streefscore tijdelijk net niet haalbaar is. De oorzaken hiervoor zijn doorgaans de samenhang met complexe gebiedsprocessen (bij AGV Groot Wilnis- Vinkeveen) en watergebiedsplannen. De vaststelling van het peilbesluit is een onderdeel c.q. afronding van het watergebiedsplan.

Van belang zijn ook de projecten en activiteiten voor 'water voor natuur'. Bij HDSR is in 2016 het Beheerplan uiterwaarden Lek vastgesteld en bij AGV het Beheerplan Botshol. De vaststelling van het Beheerplan Kolland & Overlangbroek is bij HDSR in 2017 gepland. De vaststelling van het Beheerplan Oostelijke Vechtplassen (AGV) is in 2018 gepland. De verdrogingsprojecten bij HDSR en AGV zijn nu in de afrondende fase van de uitvoering. WSVV werkt eveneens aan de afronding van de verdrogingsprojecten op basis van de Waterovereenkomst 2014 – 2017.

Actueel: Voor Binnenveld zal bij WSVV naar verwachting een ontwerp-beheerplan in procedure gaan in 2017 – 2018. Voor de PAS-gebieden (Programma Aanpak Stikstof) geldt dat na afronding van de beheerplannen van de N-2000 gebieden het maatregelenpakket definitief werd. Nu is voor deze gebieden gestart met de voorbereiding voor uitvoering.

Door de provincie is de bestuursovereenkomst Agrarisch Waterbeheer in 2017 vastgesteld. Agrarische collectieven kunnen nu voor beheermaatregelen die bijdragen aan het waterbeheer een subsidie ontvangen.

De normen voor wateroverlast zijn juridisch verankerd in de provinciale waterverordeningen. In de in jaar 2016 aangepaste Waterverordening voor HDSR is ten aanzien van wateroverlast bepaald dat de periode waarvoor de norm voor grasland geldt wordt beperkt tot het groeiseizoen (1 maart tot 1 november). Voor HSDR is daarnaast de mogelijkheid opgenomen om van de norm voor grasland af te wijken. Dat vereist een besluit van ons college op een gemotiveerd verzoek van het waterschap.

Voor WSVV is in 2017 een traject gestart voor een eventuele aanpassing van de Waterverordening op het punt van wateroverlast.

- WSVV kent op Utrechts gebied in 2016 geen wateropgave meer uit de vorige toetsronde. De opgaven die volgen uit de nieuwe toetsronde worden in 2017 geprogrammeerd.
- WSRL heeft op Utrechts grondgebied een wateropgave van 5 Ha in de polder Vierhoeven-Oost bij Vianen. Dit proces is in de planvormingsfase en de uitvoering is in 2018 voorzien.
- AGV neemt de laatste nog te realiseren hectares van de wateropgave (minder dan 65 Ha in Utrecht en Noord-Holland) mee met de nog lopende gebieds- en inrichtingspannen (o.a. Noorderpark).
- HDSR heeft vanaf 2013-2014 vertraging opgelopen met de opgave uit de vorige toetsronde. In voorgaande jaren is hierover uitvoerig gerapporteerd. Kort samengevat zijn de belangrijkste factoren: vertraagde gebiedsprocessen, temporisering in afwachting van synergiemogelijkheden, bestuurlijke herprioritering van onderdelen van de wateropgave. HDSR vordert met de afronding. Van de opgave is nu 70% gerealiseerd en de nog resterende 375 Ha worden in 2017- 2021 afgerond. Net als bij peilbesluiten is er de samenhang met nog lopende gebieds- en inrichtingsplannen die invloed heeft op de voortgang.

Actueel: Beheersen van bodemdaling. Wij zetten ons in om, samen met gemeenten en waterschappen, een gezamenlijke ambitie neer te zetten en deze te vertalen naar een strategie te ontwikkelen om de (gevolgen van) de bodemdaling zo veel mogelijk te beperken. In 2017 en doorlopend naar 2018 sorteren wij voor op beleid voor bodemdaling dat in de Omgevingsvisie terecht moet komen. In dat kader is in 2016/2017 samen met de randstedelijke provincies en waterschappen het Perspectief Groene Hart opgesteld. Hierin wordt de gezamenlijke ambitie uitgesproken de bodemdaling te remmen.

Bodemdaling benaderen we steeds meer als een integraal vraagstuk dat meespeelt in discussies rondom de verduurzaming van de landbouw, natuur en wateropgaven (incl. internationale verplichtingen Natura2000 en KRW) en leefbare plattellandskernen. Bodemdaling kan ook niet los gezien worden van de klimaatopgave en de energietransitie. De oxidatie van het veen draagt substantieel aan de productie van broeikasgassen en het remmen van bodemdaling is dus een klimaat mitigerende maatregel.

Bodemdaling / proefveld alternatieve teelten

De afgelopen jaren is veel gerealiseerd in het beperken van bodemdaling met de beschikbare middelen uit de Nota Ruimte van het Rijk. Deze zijn o.a. ingezet voor het ontwikkelen van innovatieve kennis binnen het Programma Aanpak Veenweiden, maatregelen voor beter waterbeheer door de waterschappen en de uitvoering van integrale gebiedsprojecten zoals in peilvak 9 en polder Kockengen. De AVP gebiedscommissie speelt bij de uitvoering hiervan een belangrijke rol.

Thema (2) waterkwantiteit:

	Voortgang op schema

3. Thema Waterkwaliteit

Prioriteit BWM-plan: de waterkwaliteit voldoet aan de normen uit de Kaderrichtlijn Water.

Voor de KRW heeft de provincie de doelen voor oppervlaktewater vastgelegd in het BWM plan 2016 – 2021 en bepaalt daarmee de kaders voor de maatregelen die de waterschappen en gemeenten moeten nemen. In de provincie is ca. 10% van het oppervlaktewater als KRW-waterlichamen aangewezen. De rapportage KRW 2016 is opgenomen in het Bijlagerapport. De belangrijkste conclusies zijn de volgende:

In het eerste jaar van de tweede planperiode is de uitvoering goed gestart. Enkele maatregelen zijn nog in de vorige periode gestart en deze projecten lopen nog door. Het accent verschuift naar beheermaatregelen, nadat de inrichting in de vorige periode de nadruk had. In deze periode wordt monitoring van de effecten van maatregelen steeds belangrijker. Voor de derde planperiode is namelijk inzicht nodig in wat er goed werkt, zodat de derde periode goed kan worden ingezet. De waterschappen zijn daarom ook gestart met een analyse van hun watersysteem om de opgave per gebied beter te kunnen bepalen en beter te weten welke factor van belang is voor de verbetering van de waterkwaliteit.

In de provincie Utrecht zijn er 27 wateren aangewezen als officiële zwemlocaties in oppervlaktewater. De beheerders van deze locaties zijn de vier waterschappen en Rijkswaterstaat. De classificaties kunnen zijn slecht, aanvaardbaar, goed en uitstekend. Voor het jaar 2016 zijn deze classificaties voor de 27 wateren in de provincie Utrecht achtereenvolgens: slecht (1) , aanvaardbaar (1), goed (8), uitstekend (17). De Voorveldse Polder scoort in 2016 slecht. HDSR onderzoekt in 2017 samen met RUD en de gemeente Utrecht de oorzaken en welke extra maatregelen mogelijk kunnen worden getroffen.

Thema (3) waterkwaliteit:

	Voortgang op schema

4. Thema afvalwater

Prioriteit waterbeheerders: afvalwater voldoet aan de lozingsnormen.

In de provincie Utrecht zijn 23 rioolwaterzuiveringsinstallaties (verder RWZI) in beheer bij de waterschappen. Bij HDSR voldoet het afvalwater van de (17) RWZI's op enkele incidenten na aan de norm. Uitzondering is de RWZI Zeist waarvoor in de 1e helft van 2016 de norm voor stikstof niet altijd behaald werd. Er zijn nu maatregelen genomen en in 2017 wordt onderzocht of de installatie mogelijk aanpassing behoeft. Voor de vernieuwing van de RWZI Utrecht en voor aanpassing RWZI Leidsche rijn zijn extra kredieten beschikbaar gesteld. Bij AGV (2), WSVV (2), WSRL (1) voldoet het afvalwater van de RWZI's aan de lozingsnormen. Het winnen van energie en grondstoffen uit afvalwater is een activiteit die door de waterschappen steeds meer wordt toegepast.

Actueel: Voorjaar 2017 heeft de Europese Commissie in samenwerking met 10 partners, waaronder nationale en regionale overheden, universiteiten en kennisinstellingen, de eerste EU innovatiedeal ondertekend. Hiermee worden concrete stappen gezet in de aanpak van barrières in wet- of regelgeving voor innovatie. Het onderwerp van deze eerste deal is afvalwaterhergebruik voor irrigatie met gebruik van anaerobe membraantechnologie.

In de inleiding is het project 'nieuwe stoffen' benoemd, dat onderdeel uitmaakt van de samenwerkings- agenda 2016 – 2017. In 2017 zijn hiervoor extra monitoringsactiviteiten (meetrondes) in planning. Daarnaast zijn er tal van activiteiten voor dit actuele onderwerp door de afzonderlijke waterschappen voortvarend opgepakt. WSVV bijvoorbeeld heeft het Uitvoeringsprogramma nieuwe stoffen vastgesteld. AGV stelt een strategie op om ervoor te zorgen dat microverontreinigingen geen belemmering vormen voor het lozen van effluent of het hergebruik ervan. HDSR is aangesloten bij projecten en studies van de Unie van Waterschappen (UNIE), Stichting Toegepast Wateronderzoek (STOWA).

Thema (4) afvalwater:

	Voortgang op schema

5. Overige thema's / onderwerpen.

- Vaarwegen

Met ingang van 2015 heeft de provincie op grond van de Waterwet vaarwegbeheerders aangewezen. Voor bepaalde wateren, namelijk daar waar het vaarwegbeheer ten opzichte van het reguliere watersysteembeheer tot substantiële meerkosten leidt, geldt de wettelijke verplichting om de kosten hiervan te vergoeden. Daarvoor zijn in 2016 met AGV en HDSR overeenkomsten gesloten.

- Duurzaamheid

Duurzaamheidsprincipes worden in vele verschijnsvormen toegepast en staan hoog op de agenda bij de waterschappen. Wij noemen o.a het streven naar energieneutraal functioneren, winnen van energie en grondstoffen uit afvalwater.

- Stedelijk water

HDSR heeft in 2016 met 14 gemeenten gewerkt aan een nieuwe samenwerkingsovereenkomst Water Innovatie Netwerk (WINNET) die in maart 2017 is afgesloten. Hiermee wordt voor de komende vier jaar ingezet op verdergaande samenwerking op het gebied van de afvalwaterketen en ruimtelijke adaptatie. Verder wordt nog benoemd dat bij WSVV de samenwerking met de gemeenten goed verloopt en dat er een overeenkomst is voor meten en monitoren. WSRL werkt aan de realisatie (2018) van de doelen uit de stedelijke waterplannen.

- Grondwater

De provincie is als grondwaterbeheerder verantwoordelijk voor een deel van het grondwaterbeheer, in deze rol neemt de provincie zelf maatregelen en is ook deels verantwoordelijk voor het (laten) uitvoeren van onderzoeken. De provincie (RUD) verleent vergunningen voor onttrekken van grondwater voor bodemenergiesystemen, openbare drinkwatervoorziening en industriële onttrekkingen van meer dan 150.000 m3/jaar. De gemeente heeft de zorgplicht voor grondwater in de bebouwde omgeving. Het waterschap verleent vergunningen voor het onttrekken van grondwater van minder dan 150.000 m3/jaar.

In de rapportage over de Kaderrichtlijn Water 2016 wordt nader ingegaan op de activiteiten ten aanzien van de grondwaterkwaliteit. De maatregelen ten behoeve van de bescherming van de drinkwaterwinningen zijn veelal doorlopende maatregelen, waar geen einddatum aan is verbonden. Deze liggen op schema. In het najaar 2016 zijn de drinkwaterbedrijven Oasen en Vitens samen met de provincie Utrecht de publiekscampagne "Bescherm je drinkwater" gestart. De campagne wil inwoners van de grondwaterbeschermingsgebieden bewust maken van hun invloed op het grondwater waarvan hun dagelijkse drinkwater wordt gemaakt en bewust maken van de betekenis van het wonen in of nabij een grondwaterbeschermingsgebied. Het is onderdeel van de maatregel 'Bewustwording in grondwaterbeschermingsgebieden' uit het Uitvoeringsprogramma drinkwater provincie Utrecht 2014 – 2021.

Actueel: Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal de Wet Bodembescherming komen te vervallen. Provincies en andere overheden krijgen op dat moment veel meer beleidsvrijheid om ambities voor de bodem- en grondwaterkwaliteit te bepalen. Samen met stakeholders wordt hiertoe een beleidsverkenning uitgevoerd en deze zal begin 2018 opgeleverd kunnen worden. Deze beleidsverkenning levert dan de benodigde input op voor de Provinciale Omgevingsvisie en verordening.

Actueel: 'Werken aan een robuuste drinkwatervoorziening!' In 2016 is een Samenwerkingsovereenkomst met drinkwaterbedrijf Vitens gesloten om een drinkwaterstrategie te ontwikkelen die er voor zorgt dat we ook in 2040 een betrouwbare en veilige drinkwatervoorziening hebben. Het gaat hierbij om het aanwijzen van nieuwe waterwinlocaties om de toenemende drinkwatervraag door bevolkingsgroei in de provincie Utrecht op te vangen, maar ook voor het zonodig treffen van aanvullende maatregelen om risico's voor verontreinigde stoffen aan te pakken. De planning is om in 2018 de drinkwaterstrategie vast te laten stellen.

Conclusie thema (5) overige onderwerpen:

	Voortgang op schema

Lijst van afkortingen

Afkortingen	Betekenis
AGV	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
AVP	Agenda Vitaal Platteland
BWM	Bodem- Water en Milieuplan 2016 - 2021
HDSR	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
IPO	Interprovinciaal overleg
KRW	Kader Richtlijn Water
N2000	Natura 2000 gebieden
PAS	Programma Aanpak Stikstof
P&C	Cyclus begroting, jaarrekening
POA	Permanent Oostelijke Aanvoer
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
WINNET	Water Innovatie Netwerk
WSRL	Waterschap Rivierenland
WSVV	Waterschap Vallei & Veluwe

VOORTGANGSRAPPORTAGE WATERSCHAPPEN 2016

VOORTGANGSRAPPORTAGE WATERSCHAPPEN 2016

In deze rapportage 2016 treft u achtereenvolgens aan:

- Voortgangsrapportage 2016 Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR)
- Voortgangsrapportage 2016 Amstel, Gooi en Vecht / Waternet (AGV)
- Voortgangsrapportage 2016 Vallei en Veluwe (WSVV)
- Voortgangsrapportage 2016 Rivierenland (WSRL)

De kleuren hebben de volgende betekenis:

	Conform planning
geel	Achterstand en realisatie vraagt aandacht
	Achterstand en realisatie is kritisch
	Informatief

WATERSCHAP: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR)

Voortgangsrapportage 2016

1. Waterveiligheid	Toelichting	Status
Primaire waterkeringen voldoen aan wettelijke veiligheidsnormen	Vanaf 1 januari 2017 zijn nieuwe normen van kracht geworden voor de primaire waterkeringen. In 2050 moeten alle primaire keringen aan de nieuwe normen voldoen. In 2017 en mogelijk 2018 voert HDSR hiervoor de beoordeling uit. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de veiligheidsanalyse van het project Dijkversterking Centraal Holland welke in 2016 is afgerond. Op basis van deze veiligheidsanalyse (2016) is een startdocument gemaakt waarin richtinggevende ambities, uitgangspunten en randvoorwaarden voor deze grote opgave zijn vastgelegd. In 2017 wordt gestart met de verkenningsfases van de eerste deelprojecten.	
Regionale waterkeringen voldoen aan provinciale veiligheidsnormen	De uitvoering van het Groot onderhoudsplan regionale waterkeringen loopt conform planning. De Stichtse Rijnlanden neemt de verantwoordelijkheid voor waterveiligheid serieus en streeft ernaar om in 2020 de regionale waterkeringen op orde te hebben, zodat deze voldoen aan de provinciale veiligheidsnormen. Over de voortgang van de regionale waterkeringen wordt door de waterschappen jaarlijks gedetailleerd aan Gedeputeerde Staten gerapporteerd. Kortheidshalve verwijzen wij naar deze rapportage over 2016.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
Actueel 2017	De volgende toetsronde voor de regionale waterkeringen is in 2024. Hiervoor zal in 2017 een plan van aanpak worden geschreven.	
2. Waterkwantiteit (niet te nat, niet te droog)	**Toelichting**	**Status**
Watersysteem voldoet aan de normen voor wateroverlast	HDSR richt, samen met gebiedspartners, het regionale watersysteem dusdanig in dat het voldoet aan de provinciale norm voor inundaties, conform de nieuwe Provinciale Waterverordening (2016 vastgesteld door de provincie). De maatregelen omvatten onder	

	andere fysieke aanpassingen, aanbieden blauwe diensten en/of “slimmer sturen met overtollig water”. HDSR werkt conform planning aan de wateropgave wateroverlast en heeft eind 2016 70% van de (in 2014 vastgestelde) opgave gerealiseerd. HDSR is in 2016 één van de eerste waterschappen die de nieuwe neerslagstatistieken en scenario’s van het KNMI (globaal) heeft doorgerekend, waaruit een nieuwe wateropgave wateroverlast ontstaat. In 2017 wordt deze nieuwe opgave per polder doorgerekend en in 2018 vastgesteld. Daarnaast onderzoekt HDSR de effecten van extreme neerslagsituaties (ruim voorbij de provinciale norm, zoals de situaties in Kockengen) op de kwetsbare delen van het gebied."	
Peilbesluiten zijn actueel	Eind 2016 is er in 92% van het beheergebied binnen de provincie Utrecht, waar peilbesluiten moeten worden genomen actuele peilbesluiten. Voor de overige 8 % van het gebied loopt het proces voor de herziening van het peilbesluit. Naar verwachting is met de vaststelling van deze nog in procedure zijnde (8%) resterende peilbesluiten omstreeks einde 2017 het Utrechtse deel van het beheergebied van HDSR weer 100% actueel.	
Voortgang uitvoering watermaatregelen Natura-2000/PAS/ Agrarisch natuurbeheer	Het Beheerplan uiterwaarden Lek is in 2016 vastgesteld. Naar verwachting zal het Beheerplan Kolland & Overlangbroek in 2017 worden vastgesteld.	
Zoetwater maatregelen worden uitgevoerd conform bestuurlijke overeenkomsten	In 2016 is de verkenningsfase van de 1e stap in het vergroten van de KWA afgerond en is een voorkeursvariant vastgesteld welke vanaf 2017 verder uitgewerkt gaat worden (uitvoering periode 2017-2021). Daarnaast is de renovatie van het Noordergemaal (als onderdeel van de KWA) afgerond en is ook het baggerwerk voor de Gekanaliseerde Hollandse IJssel aanbesteed.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	(1) Besluit Algemeen Bestuur over Programma Omgaan met Wateroverlast (2) Besluit Algemeen Bestuur om de bestaande Impulsregeling Kwaliteitswater in de Stad te verbreden naar klimaatthema’s wateroverlast, droogte en hitte.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
3. Waterkwaliteit (schoon water)	**Toelichting**	**Status**

Maatregelen KRW stroomgebiedsbeheer-plan zijn uitgevoerd	Van de eerste KRW-periode is 95% van de geplande maatregelen uitgevoerd, nog 5 projecten zijn in uitvoering. Sinds 2016 voert het waterschap het bijgestelde maatregelenpakket 2016-2021 uit, waarbij de koers is verschoven naar kleinere wateren en 'samen doen'. Hiervan zijn alle maatregelen 'in uitvoering', behalve de aanleg van natuurvriendelijke oevers en de synergieprojecten, die zijn 'in planvoorbereiding'. In 2016 is de politiek bestuurlijk aandacht voor waterkwaliteit toegenomen, omdat (inter)nationaal gesignaleerd wordt dat KRW-doelen niet gehaald zullen worden, en er zorgen zijn over 'nieuwe stoffen', o.a. in relatie tot drinkwater. De voortgaande klimaatverandering versterkt de problemen, o.a. met nutriënten en exoten. Verder verwijzen wij naar de afzonderlijke KRW-rapportage.	
Alle zwemwaterlocaties voldoen aan de EU-classificaties uitstekend / goed / aanvaardbaar	In het beheergebied van HDSR zijn er 7 officiële zwemwateren. Op basis van de waterkwaliteit van de laatste vier jaar vallen 3 locaties onder de kwaliteitsklasse uitstekend, 3 locaties onder de kwaliteitsklasse goed en 1 locatie onder de kwaliteitsklasse slecht. Naar de locatie (Voorveldse Polder) die slecht scoort wordt samen met de gemeente Utrecht en de RUD in 2017 nader onderzoek gedaan. Hieruit moet blijken of maatregelen ter verbetering mogelijk zijn.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	In 2016 geen bestuursbesluiten voor dit thema.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
Actueel 2017	Vanwege de intentieverklaring Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater, voortgaande klimaatverandering en beweging in de agrarische sector zal het bestuur bespreken of extra inzet nodig is voor waterkwaliteit voor 2018-2021.	

4. Gezuiverd afvalwater /overig	**Toelichting**	**Status**
Gevolgen klimaatverandering zijn in	HDSR richt het regionale watersysteem dusdanig in dat het voldoet aan de	

beeld	provinciale norm voor inundaties. HDSR toetst al sinds 2016 aan de nieuwe neerslagstatistiek (KNMI 2014), aangezien dit het huidige klimaat representeert. Hierin loopt HDSR voorop ten opzichte van andere waterschappen. Daarnaast worden de gevolgen van klimaatverandering opgenomen als onderdeel bij planvorming. Daarnaast stimuleren en adviseren we andere overheden over extremen, zoals extreme neerslag, droogte en hitte (klimaatadaptatie, ruimtelijke adaptatie).	
Knelpunten 'nieuwe stoffen' zijn in beeld	HDSR levert een bijdrage aan/is aangesloten bij de projecten en studies van UvW, Stowa en VvZB die invulling geven aan de ontwikkeling van dit beleidsveld. Het in beeld brengen van de knelpunten (hotspots) is onderdeel van het project "nieuwe stoffen' van de Samenwerkingsagenda Provincie Utrecht en de waterbeheerders. In 2017 zijn hiervoor extra monitoringsactiviteiten (meetrondes) in planning.	
Van alle rioolwaterzuiverings-installaties voldoet het effluent aan de lozingsnormen	Op enkele incidenten na is het overall beeld dat de rioolwaterzuiveringsinstallaties voldoen aan de normen. Uitzondering is de RWZI Zeist waar in de eerste helft van 2016 de norm voor stikstof niet altijd gehaald werd. Er is een aantal maatregelen genomen en in 2017 gaan we onderzoeken of de installatie aanpassing behoeft.	
Duurzaamheidsprincipe wordt toegepast bij afvalwater	HDSR zet zich in om duurzame investeringen te bewerkstelligen waarbij de energiebesparing die dit oplevert binnen de afschrijvingstermijn wordt terugverdiend. Daarnaast neemt HDSR deel aan energie en grondstoffen fabriek om aangesloten te blijven op de duurzame ontwikkelingen binnen het vakgebied.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	Extra krediet voor de RWZI Utrecht is door het bestuur vrijgegeven. Daarmee is definitief van start gegaan met de vernieuwing van de rioolwaterzuivering Utrecht. De geselecteerde oplossing is het innovatieve en duurzame Nereda systeem. Er is krediet vrijgegeven voor de uitbreiding van de RWZI Leidsche Rijn die ook het afvalwater gaat zuiveren dat nu op de zuiveringen Maarssenbroek en Maarssen (AGV) wordt gezuiverd. Hiermee geven we vorm en inhoud aan samenwerking zoals bedoeld in het bestuursakkoord water.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten.	
Actueel 2017	Er wordt onderzoek uitgevoerd in samenwerking met Eneco naar de haalbaarheid van	

	warmteterugwinning uit effluent van de RWZI Utrecht ten behoeve van de stadsverwarming. Ook in onderzoek is de samenwerking met een private partij naar de haalbaarheid van vergisting van bermmaaisel op de RWZI Nieuwegein. In 2016 heeft HDSR samen met 14 gemeenten gewerkt aan een nieuwe samenwerkingsovereenkomt WINNET (deze is afgesloten in maart 2017). Hiermee wordt voor de komende vier jaar ingezet op verdergaande samenwerking op het gebied van de afvalwaterketen en ruimtelijke adaptatie. Zie ook 5 t.a.v. ruimtelijke adaptatie.	
5. Overige onderwerpen / nieuwe ontwikkelingen	**Toelichting**	**Status**
Stedelijke Water / Ruimtelijke Adaptatie	Het waterschap heeft samen met de provincie een 'Coalitie Ruimtelijke Adaptatie' opgezet met 6 gemeenten en de Veiligheidsregio Utrecht. Het werken aan klimaatadaptatie is in diverse werkvelden actief, bijvoorbeeld in het kader van de nieuwe Omgevingswet. Voor wat betreft wateroverlast: Het komt voor dat in het stedelijk gebied wateroverlast ontstaat "voorbij de provinciale norm" en/of door een te kleine afvoercapaciteit van de riolering of te weinig waterberging in het groen (water op straat) Het waterschap pakt daar een rol als adviseur en aanjager in gebiedsprocessen.	

WATERSCHAP: Amstel, Gooi en Vecht (AGV)

Voortgangsrapportage 2016

1. Waterveiligheid	Toelichting	Status
Primaire waterkeringen voldoen aan wettelijke veiligheidsnormen	Het Dijkverbeteringsprogramma 2015-2024 verloopt conform planning en omvat zowel groot onderhoud als reconstructieprojecten. De voor 2016 geplande werkzaamheden zijn gerealiseerd. Over primaire keringen kan worden opgemerkt dat in 2016 is gewerkt aan de planvorming voor de versterking van de IS- en DD-sluis.	
Regionale waterkeringen voldoen aan provinciale veiligheidsnormen	Het actieprogramma regionale waterkeringen is eind 2016 afgerond. De voor 2016 geplande werkzaamheden zijn gerealiseerd. Over de voortgang van de regionale waterkeringen wordt jaarlijks gedetailleerd aan Gedeputeerde Staten gerapporteerd. Kortheidshalve verwijzen wij naar deze rapportage over 2016.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld in 2016	In 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden om budget beschikbaar te stellen voor zowel de verbetering van de regionale waterkeringen (tranche 2017-2020) als de toetsing van de regionale waterkeringen (2017-2024)	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
Actueel 2017	Er is een plan van aanpak opgesteld voor het project Toetsen van regionale keringen 2017-2024, waardoor in 2017 is gestart met de uitvoering van het toetsproject.	
Primaire waterkeringen voldoen aan wettelijke veiligheidsnormen		

2. Waterkwantiteit (niet te nat, niet te droog)	Toelichting	Status
Watersysteem voldoet aan de normen voor wateroverlast	De laatste te realiseren hectares opgave wateroverlast bij AGV (de tussenstand in 2016 was minder dan 65 ha) (verdeeld over Utrecht en Noord-Holland) zijn in 2016 om reden van doelmatigheid in 2016 meegenomen met gebieds- en inrichtingsplannen (o.a. Noorderpark). De uitvoering van deze plannen loopt nog door in 2017 en 2018.	
Peilbesluiten zijn actueel	Het percentage actuele peilbesluiten staat eind 2016 op ca. 83%. In het Waterbeheerplan is 90% de norm. De norm wordt net niet gehaald als gevolg van vertraging in de uitvoering van het convenant en peilbesluit Groot Wilnis Vinkeveen. Met de vaststelling van dit peilbesluit in 2017 is meer dan 90% van de peilbesluiten actueel.	
Zoetwater maatregelen worden uitgevoerd conform bestuurlijke overeenkomsten	Voor het Utrechtse deel van het waterschap AGV zijn voor de zoetwateropgave 2016 – 2017 nog geen watermaatregelen geprogrammeerd.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	Het programma onderhoudsbaggeren 2016-2020 is bestuurlijk vastgesteld. Het onderhoudsbaggeren voor 2016 is volgens planning afgerond. Tevens heeft er een pilot plaatsgevonden “bagger in samenwerking met boeren”.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	

Actueel 2017	De Nota Peilbeheer wordt herzien naar aanleiding van het vervallen van de 10 jaar herzieningstermijn in de Waterverordening (zie onder overige onderwerpen). De criteria voor het vaststellen van een peilbesluit worden in een interactief traject met de omgeving vormgegeven.	
3. Waterkwaliteit (schoon water)	**Toelichting**	**Status**
Maatregelen KRW-stroomgebiedsbeheerplan zijn uitgevoerd	Voor een aantal maatregelen uit de planperiode 2009-2015 heeft in 2016 nog nazorg plaatsgevonden (natuurvriendelijke oevers Vecht, natschademaatregelen Bethunepolder). De planvorming voor de KRW-uitvoeringsmaatregelen voor de planperiode 2016-2021 loopt. Hiervoor verwijzen wij naar de afzonderlijke KRW-rapportage.	
Alle zwemwaterlocaties voldoen aan de EU-classificaties uitstekend / goed /	Van de 11 zwemwaterlocaties zijn er 7 als uitstekend, 3 als goed en 1 als aanvaardbaar geclassificeerd.	
Voortgang uitvoering watermaatregelen N2000/PAS/ Agrarisch natuurbeheer	Het Beheerplan Botshol is vastgesteld in 2016. In 2016 is extra ingezet op verdere ontwikkeling en implementatie van agrarisch waterbeheer en kwaliteitsmaatregelen in overig water, zoals gebiedsanalyses en activiteiten om het waterbewustzijn en de interesse voor agrarisch waterbeheer bij agrariërs te vergroten. De lopende beheerpakketten van Boeren als Waterbeheerders zijn onder agrarisch waterbeheer gebracht. Daarmee loopt het waterschap in Nederland voorop.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016		
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
Actueel 2017	De Provincie Noord-Holland heeft aangegeven het 'Beheerplan Oostelijke Vechtplassen' in	

	2018 af te kunnen ronden. De bestuursovereenkomst Agrarisch Waterbeheer is op 21 februari 2017 in GS Utrecht vastgesteld. Agrarische collectieven kunnen voor beheermaatregelen een subsidie ontvangen.	

4. Gezuiverd afvalwater /overig	**Toelichting**	**Status**
Knelpunten 'nieuwe stoffen' zijn in beeld	Het waterschap stelt een strategie op om ervoor te zorgen dat microverontreinigingen geen belemmering vormen voor het lozen van effluent of het (hergebruik) ervan. In samenwerking met het AMC ziekenhuis wordt de bouw van een Pharmafilter voorbereid. Het waterschap doet onderzoek naar kosteneffectieve verwijderingsconcepten m.n. Ozondosering i.c.m. het One Stepfilter op rwzi Horstermeer. Daarnaast doet het waterschap onderzoek naar het uit- en afspoelen van stoffen uit de landbouw en de glastuinbouw. Ic.m. RIVM, Deltares en Ecofide heeft het waterschap de Ecologische Sleutelfactor Toxiciteit ontwikkeld. Het is een praktisch instrument om eenvoudig de ecologische risico's van chemische verontreiniging te bepalen. Het in beeld brengen van de knelpunten (hotspots) is onderdeel van het project "nieuwe stoffen" van de Samenwerkingsagenda provincie Utrecht en de waterbeheerders. In 2017 zijn hiervoor extra monitoringsactiviteiten (meetrondes) in planning.	
Van alle rioolwaterzuiverings-installaties voldoet het effluent aan de lozingsnormen	Op- enkele incidenten na, voldoet het effluent van de zuiveringsinstallaties (RWZI's) aan de lozingsnormen.	

Duurzaamheidsprincipe wordt toegepast bij afvalwater	Duurzaamheid is 1 van de kernwaarden. AGV heeft ambitie om energieneutraal te worden en wil tevens toekomstbestendig en duurzaam zijn. AGV wint energie en grondstoffen terug uit gezuiverd afvalwater. Voorbeelden zijn groengas- en fosfaatproductie.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	Masterplan Zuiveringskringen vastgesteld. Het plan is in december 2016 door het AGV bestuur goedgekeurd en is richtinggevend voor het meerjaren investeringsprogramma. In het plan heeft het bestuur gekozen voor toekomstbeeld dat het beste scoort op de gekozen criteria voor doelmatigheid, omgeving, duurzaamheid en bedrijfsvoering. Voorbereidingskrediet voor de bouw van een nieuwe duurzame rwzi Weesp is verstrekt.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen.	
	Uitwerking K2020 programma (Energieneutraal in 2020): o.a. bouw van een groengasinstallatie op rwzi Amsterdam West, grootschalige uitrol van zon energie projecten en voorbereiden van de bouw van een slibdrogingsinstallatie op Amsterdam West.	
Actueel 2017		
5. Overige onderwerpen / nieuwe ontwikkelingen	**Toelichting**	**Status**
Gevolgen klimaatverandering zijn in beeld	Met betrekking tot de verschillende klimaatdoelstellingen ligt waterschap AGV op schema. Op initiatief van het waterschap is met regiopartners een deltastrategie Regio Amsterdam opgesteld. Waar mogelijk heeft het waterschap de deltabeslissingen al verwerkt in watergebiedsplannen. Het waterschap voert een project Amsterdam Rainproof uit.	
Recreatie	Algemene Subsidieverordening is vastgesteld, dit is het algemene beleidskader om subsidieverstrekking (o.a. RLC) mogelijk te maken.	

Recreatie	Concept subsidieregeling recreatie, landschap en cultuurhistorie is ter inzage gelegd in 2016.	
Recreatie	In het eerste kwartaal van 2016 is het Koersdocument Recreatie: “Samen naar een programma voor recreatie op en om het water” vastgesteld.	
Waterverordening AGV	De Waterverordening AGV is herzien. De belangrijkste veranderingen daarin zijn: - de naamgeving: van Hoogheemraadschap naar Waterschap - vervallen herzieningstermijn peilbesluiten: het Waterschap legt de criteria voor het nemen van peilbesluiten vast in de Nota Peilbeheer (zie onder 3 Voldoende Water / actueel 2017)	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld in 2016	1e Koersdocument Recreatie, 2e Overeenkomst vaarwegbeheer tussen AGV en Provincie Utrecht, 3e Verkeersbesluit AGV-1.	
Actueel 2017	De subsidieregeling Recreatie, Landschap en Cultuurhistorie zal in 2017 ter vaststelling voorgelegd worden aan het Algemeen Bestuur.	

WATERSCHAP: Vallei en Veluwe

Voortgangsrapportage 2016

1. Waterveiligheid	Toelichting	Status
Primaire waterkeringen voldoen aan wettelijke veiligheidsnormen	De realisatie dijkverbetering zuidelijke randmeerdijken en Eem loopt conform planning, de afronding van het project is gepland in 2017. Per 1 januari 2017 zijn nieuwe wettelijke veiligsheidsnormen van kracht. Het plan van aanpak 1e veiligheidsbeoordeling (4e toetsing) is in 2016 uitgewerkt en oplevering wordt in 2017 verwacht. Versnelde en integrale uitvoering van de ambitie Grebbedijk Deltadijk is in voorbereiding. Een veiligheidsbeoordeling voor de Grebbedijk is opgesteld en aangeboden aan de Minister van Infrastructuur&Mileu.	
Regionale waterkeringen voldoen aan provinciale veiligheidsnormen	De planuitwerking voor de Maatpolderkade is uitgewerkt met bestek. Over de voortgang van de regionale waterkeringen wordt door de waterschappen jaarlijks gedetailleerd aan Gedeputeerde Staten gerapporteerd. Kortheidshalve verwijzen wij naar deze voortgangsrapportage over 2016.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld in 2016	Het Dagelijks Bestuur Vallei en Veluwe heeft in 2016 de 'risicoanalyse afsluitbaar maken van de Slaperdijk' vastgesteld.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
Actueel 2017	Toepassing van meerlaagsveiligheid vraagt om meer kennis. Om die reden heeft het waterschap initiatief genomen tot het opstellen van overstromingskaarten die in 2017 worden opgeleverd.	

2. Waterkwantiteit (niet te nat, niet te droog)	Toelichting	Status
Watersysteem voldoet aan de normen voor wateroverlast	Activiteiten liggen op Gelders grondgebied. In Utrecht ligt voor wateroverlast geen restopgave uit vorige toetsronde. De opgaven uit de nieuwe toetsronde zijn conform planning in beeld gebracht en worden in 2017 nader geprogrammeerd.	
Peilbesluiten zijn actueel	Peilbesluiten zijn actueel. De herziening van het Peilbesluit Bunschoten is in 2016 opgestart en het ontwerp peilbesluit wordt in 2017 in procedure gebracht.	
Voortgang uitvoering watermaatregelen Natura-2000/PAS/ Agrarisch natuurbeheer	Met de provincie en de terrein beherende organisaties is het waterschap in overleg om de te komen tot afronding van de resterende uitvoeringswerkzaamheden van de verdrogingsprojecten o.b.v. Waterovereenkomst 2014 – 2017. Voor Binnenveld is een afzonderlijke samenwerkingsovereenkomst in voorbereiding. Het ontwerp-beheerplan zal naar verwachting in 2017 in procedure gaan voor de vaststelling.	
Zoetwater maatregelen worden uitgevoerd conform bestuurlijke overeenkomsten	Het waterschap Vallei en Veluwe heeft de zoetwateropgave in beeld gebracht en een Uitvoeringsprogramma 2016 – 2021 droogte opgesteld. Voor de provincie Utrecht zijn voor de zoetwateropgave 2016 – 2017 nog geen maatregelen geprogrammeerd.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	Vaststelling Uitvoeringsprogramma 2016 – 2021 droogte.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
Actueel 2017	De bestuursovereenkomst Agrarisch Waterbeheer is op 21 februari 2017 in Gedeputeerde	

	Staten van Utrecht vastgesteld. Agrarische collectieven kunnen voor beheermaatregelen die bijdragen aan het waterbeheer een subsidie ontvangen. Van de regeling wordt in het Utrechtse deel van het waterschap actief gebruik gemaakt.	
3. Waterkwaliteit (schoon water)	**Toelichting**	**Status**
Maatregelen KRW stroomgebiedsbeheerplan zijn uitgevoerd	De beekdalbrede herinrichting van de Modderbeek is opgeleverd. Ook het Valleikanaal "Valleipark" bij Leusden is opgeleverd. De stuw in de Barneveldse beek is nagenoeg afgerond, met een kleine uitloop naar het voorjaar 2017. Er is een start gemaakt met de eerste verkenningen van de herinrichting "weteringen Eemland". Uitvoering staat gepland in 2018-2019. De uitvoering van het project "monding Lunterse beek" is gepland voor 2017. Verder verwijzen wij naar de afzonderlijke KRW-rapportage.	
Alle zwemwaterlocaties voldoen aan de EU-classificaties uitstekend / goed / aanvaardbaar	De (2) zwemwateren gelegen in de provincie Utrecht van het beheersgebied Vallei en Veluwe zijn als uitstekend beoordeeld (Noord / Zuid Henschotermeer).	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	n.v.t.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
Actueel 2017	Aanpassing van de Waterverordening Vallei en Veluwe voor onderdeel wateroverlast is in voorbereiding voor 2017 (gemeenschappelijk statenbesluit Gelderland en Utrecht).	
	Vallei en Veluwe heeft visiedocument opgesteld t.a.v. de 'doelen overig water'. In 2017	

	wordt dit nader ingevuld middels een uitgangspuntennotitie.	

4. Gezuiverd afvalwater /overig	Toelichting	Status
Knelpunten 'nieuwe stoffen' zijn in beeld	Dijkgraaf en heemraden hebben het Uitvoeringsprogramma nieuwe stoffen goedgekeurd. Dit programma omvat ook een communicatieplan ingaande 2017. De hotspotanalyse loopt. Oplevering wordt in het voorjaar van 2017 verwacht. Het regionaal in beeld brengen van de knelpunten 'nieuwe stoffen' is tevens onderdeel van de Samenwerkingsagenda Provincie Utrecht en de waterbeheerders. In 2017 zijn hiervoor extra monitoringsactiviteiten (meetrondes) in planning.	
Van alle rioolwaterzuiverings-installaties voldoet het effluent aan de lozingsnormen	Het effluent van de zuiveringsinstallaties (RWZI) voldoet aan de lozingsnormen.	
Duurzaamheidsprincipe wordt toegepast bij afvalwater	Jaarlijks wordt een overzicht gemaakt van de prestaties in relatie tot afspraken en ambities op het vlak van duurzaamheid. Vallei en Veluwe benut kansen voor verwaarding van afvalwater en andere reststromen en heeft dit uitgewerkt in een maatregelenprogramma. Een tegenvaller zijn de mindere inkomsten dan geraamd door de lagere energieprijzen.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	Communicatieplan nieuwe stoffen en klimaatverandering is vastgesteld door Dagelijks Bestuur van Vallei en Veluwe. Tussenrapportage onderzoek risico's van nieuwe stoffen via monitoring passive sampling / bioassays. Waterketen: Platform Water Vallei en Eem / VGS verbeterd gescheiden rioolstelsel. Het	

	‘Afkoppelprogramma Natuurlijk Ontwikkelen’ is in 2016 bestuurlijk vastgesteld en wordt nu uitgevoerd. De openstelling is overschreven, hetgeen als succesvol mag worden gekwalificeerd.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016.	
Actueel 2017	Oplevering knelpuntenkaart klimaatverandering.	
5. Overige onderwerpen / nieuwe ontwikkelingen	**Toelichting**	**Status**
Gevolgen klimaatverandering zijn in beeld	Het waterschap werkt in 2016 aan een onderzoek “klimaatverandering en waterketen” waarvan het resultaat naar verwachting in 2017 wordt opgeleverd. Product is dan een knelpuntenkaart ten behoeve van klimaatverandering.	
Stedelijke Water / Ruimtelijke Adaptatie	Met de gemeenten wordt t.a.v Stedelijk Water goed samengewerkt aan een schone en klimaatactieve stad. Met gemeenten hebben wij een overeenkomst op het gebied van meten en monitoren.	
	In 2017 is een actualisatie van de keur en beleidsregels in voorbereiding.	

WATERSCHAP: Rivierenland (WSRL)

Voortgangsrapportage 2016

1. Waterveiligheid	Toelichting	Status
Primaire waterkeringen voldoen aan wettelijke veiligheidsnormen	De projecten in het kader van Ruimte voor de Rivier hebben de veiligheidsdoelstellingen bereikt. Het dijkversterkingsproject Lekdijk Vianen is in 2016 afgerond, het dijkversterkingsproject Hagestein-Opheusden wordt in 2017 afgerond. Tenslotte is in 2016 het project Diefdijk formeel opgeleverd. In het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma is in 2016 de verkenning van het project Vianen opgestart. Onderzocht wordt een doorontwikkeling van een maatregel tegen piping. Afronding wordt voorzien in 2020. In 2016 is het MIRT-onderzoek Alblasserwaard en Vijfheerenlanden afgerond en de resultaten zijn in het najaar aan de Deltacommissaris aangeboden. In het MIRT-onderzoek zijn toekomstige investeringen in de dijken verbonden met de ruimtelijke ontwikkeling en economie van het gebied. De provincie Zuid-Holland, Waterschap Rivierenland, de gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, Rijkswaterstaat en het Ministerie van Infrastructuur en Milieu hebben samen het MIRT-onderzoek Alblasserwaard-Vijfheerenlanden uitgevoerd. Met de regionale partijen wordt het vervolg besproken. Calamiteitenplannen en calamiteitenbestrijdingsplannen zijn actueel. Vanaf 1 januari 2017 zijn nieuwe normen van kracht geworden voor de primaire waterkeringen. In 2050 moeten alle primaire keringen aan de nieuwe normen voldoen.	
Regionale waterkeringen voldoen aan provinciale veiligheidsnormen	Het waterschap Rivierenland werkt conform planning aan de uitvoering van het Integraal verbeterprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Over de voortgang van de	

	regionale waterkeringen wordt jaarlijks gedetailleerd aan Gedeputeerde Staten gerapporteerd. Kortheidshalve verwijzen wij naar deze rapportage over 2016.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld in 2016	Besluiten algemeen bestuur van Rivierenland: - Ontwerpuitgangspunten primaire waterkeringen; - Legger primaire waterkeringen met Profiel van Vrije Ruimte (PVVR); - Meekoppelen bij dijkversterking.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016 (Utrechtse deel Vianen).	
Actueel 2017	Door waterschap Rivierenland is een onderzoek gestart naar een toekomstbestendige inrichting van het watersysteem van de Alblasserwaard. Het doel is het opstellen van een lange termijn visie (2050) op basis waarvan op korte termijn keuzes voor watersysteemmaatregelen verder ingevuld worden. In 2017 start waterschap Rivierenland met de verkenning van de partiële dijkversterking Fort Everdingen-Ameide Sluis in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De voortgangsrapportage uitvoering Waterbeheerprogramma 2016 – 2021 (voor provincies Utrecht, Zuid-Holland, Gelderland en Noord-Brabant) is in maart 2017 vastgesteld.	
2. Waterkwantiteit (niet te nat, niet te droog)	**Toelichting**	**Status**
Watersysteem voldoet aan de normen voor wateroverlast	Binnen de gemeente Vianen is er een wateropgave van 5 ha in de polder Vierhoeven Oost (landelijk gebied). De realisatie van dit project bevindt zich in de planvormingsfase	

	(verkenning grondaankoopmogelijkheden) en dient uiterlijk in 2018 gereed te zijn. Samen met het Utrechts Landschap en de provincie Utrecht zijn de mogelijkheden om de wateropgave te koppelen aan een natuuropgave in dit gebied overwogen. Deze mogelijkheden zijn beperkt.	
Peilbesluiten zijn actueel	In het Utrechtse deel van het beheergebied van waterschap Rivierenland is er alleen een peilbesluit voor Vijfheerenlanden. Dit peilbesluit is actueel en vastgesteld.	
Voortgang uitvoering watermaatregelen Natura-2000/PAS/ Agrarisch natuurbeheer	In het Utrechtse deel van het waterschap Rivierenland is er geen opgave voor watermaatregelen Natura-2000/PAS.	
Zoetwater maatregelen worden uitgevoerd conform bestuurlijke overeenkomsten	Voor het Utrechtse deel van waterschap Rivierenland zijn voor de zoetwateropgave 2016 – 2021 nog geen maatregelen geprogrammeerd.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	n.v.t.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016 (Utrechtse deel Vianen).	
Actueel 2017		
3. Waterkwaliteit (schoon water)	**Toelichting**	**Status**
Maatregelen KRW stroomgebiedsbeheer-plan zijn uitgevoerd	De maatregelen voor de jaren 2016 – 2021 zijn door waterschap Rivierenland vastgelegd in het KRW Rivierenlandplan 2. Voor 2016 zijn tussendoelen vastgelegd. Verder verwijzen wij naar de afzonderlijke KRW-rapportage.	

Alle zwemwaterlocaties voldoen aan de EU-classificaties uitstekend / goed /	De zwemlocatie in het Utrechtse deel van het waterschap (Plas van Hagestein bij recreatiecentrum Everstein te Vianen) is als uitstekend gekwalificeerd.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	n.v.t.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016 (Utrechtse deel Vianen).	
Actueel 2017	De bestuursovereenkomst Agrarisch Waterbeheer is op 21 februari 2017 in Gedeputeerde Staten van Utrecht vastgesteld. Agrarische collectieven kunnen voor beheermaatregelen een subsidie ontvangen. Waterschap Rivierenland heeft met het gebiedscollectief Alblasserwaard-Vijfheerenlanden afgesproken dat de secundaire watergangen met een baggerpomp kunnen worden gebaggerd ter verbetering van de waterkwaliteit.	

4. Gezuiverd afvalwater /overig	**Toelichting**	**Status**
Knelpunten 'nieuwe stoffen' zijn in beeld	De resultaten van de metingen microplastics 2015 zijn geanalyseerd. De hotspotanalyse geneesmiddelen is afgerond. De meetstrategie is in 2016 bepaald en wordt nu nader uitgewerkt.	
Van alle rioolwaterzuiverings-installaties voldoet het effluent aan de lozingsnormen	De lozing van het effluent van de Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) in Utrechts gebied van het waterschap voldoet aan de norm.	

Duurzaamheidsprincipe wordt toegepast bij afvalwater	Het waterschap heeft als doel om in 2020 40% van het eigen energiegebruik duurzaam op te wekken, in 2030 energieneutraal te zijn. In 2016 heeft het waterschap, naar verwachting, 25% van zijn energiegebruik zelf duurzaam geproduceerd. Rivierenland richt zich in eerste instantie op energie uit afvalwater. Aanvullend kijkt Rivierenland naar mogelijkheden om energie uit zon en wind op eigen terreinen te produceren. De verder benodigde energie wordt nu groen ingekocht.	
Relevante bestuursbesluiten / vastgesteld beleid in 2016	n.v.t.	
Gesignaleerde knelpunten in 2016	Geen knelpunten in 2016 (Utrechtse deel Vianen).	
Actueel 2017	De Samenwerkingsovereenkomst Gemeenschappelijk Afvalwaterketen Alblasserwaard Vijfheerenlanden (GAAV), welke op 2 december 2013 door alle partners is ondertekend, is nu drie jaar in uitvoering. De eerste projecten zijn nu afgerond en de positieve resultaten zijn zichtbaar.	
5. Overige onderwerpen / nieuwe ontwikkelingen	**Toelichting**	**Status**
Stedelijk Water / Ruimtelijke Adaptatie	Waterschap Rivierenland heeft de afgelopen jaren veel maatregelen uit de stedelijke waterplannen gerealiseerd. In 2016 is een “eindsprint” ingezet, waardoor een eerdere oplevering van een aantal maatregelen heeft plaatsgevonden. Alle maatregelen moeten volgens planning in 2018 volledig zijn uitgevoerd. Het waterschap voert in het kader van ruimtelijke adaptatie een pilot uit in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, welke zich in de inventarisatiefase bevindt.	

Gevolgen klimaatverandering zijn in beeld	In 2016 is gewerkt aan het beleidsdocument Koers Klimaatadaptatie. De afrondende formele vaststelling van de Koers Klimaatadaptatie heeft begin 2017 door het Algemeen Bestuur van Rivierenland plaatsgevonden.	

Voortgang uitvoering Kaderrichtlijn Water in 2016

Provincie Utrecht , september 2017

Voortgang uitvoering Kaderrichtlijn Water in 2016

1. De context

De Kader Richtlijn Water (KRW) heeft tot doel de kwaliteit van het oppervlaktewater (chemisch en ecologisch) en het grondwater (kwaliteit en kwantiteit) te verbeteren. De maatregelen hebben een resultaatsverplichting en de doelen moeten uiterlijk in 2027 zijn bereikt.
De uitvoering van de tweede planperiode is in 2016 gestart. Er volgt 1 planperiode tot 2027.

De implementatie van de KRW is in Nederland georganiseerd via stroomgebieden van de grensoverschrijdende rivieren. Provincie Utrecht heeft te maken met deelstroomgebieden Rijn West en Rijn Oost. Voor provincie Utrecht gaat het in Rijn Oost om een gedeelte van Waterschap Vallei en Veluwe. De deelstroomgebieden leveren via het Informatiehuis Water data aan. Een (indicatieve) selectie van maatregelen wordt gebruikt voor een rapportage aan de Tweede Kamer over de uitvoering van het Nationaal Water Plan (Staat van Ons Water). Doel van de rapportage van het Rijk is om zowel nationaal als per (deel)stroomgebied een overzicht te geven van de voortgang in de uitvoering. Het betreft sterk geaggregeerde eenheden.

Rijn West maakt ook een eigen voortgangsrapportage voor het deelstroomgebied met een globaal beeld van de uitvoering door verschillende partijen in het deelstroomgebied. RijnOost brengt geen afzonderlijke voortgangsrapportage uit. De voortgang is gepubliceerd in de nieuwsbrief RBO Rijn-Oost “Waterbericht” van juni 2017. (zie link aan einde van deze notitie). De regionale documenten geven een beeld van de maatregelen uitgevoerd in 2016 in relatie tot de totale opgave tot eind voor het gehele deelstroomgebied.

2. Leeswijzer

Eerst wordt kort geschetst welke activiteiten de provincie Utrecht in 2016 heeft ontplooid (3a). Om dit in perspectief te plaatsen volgen de hoofdlijnen van de voortgang op regionaal niveau in Rijn West en Rijn Oost (3b). De rapportages op deelstroomgebied kijken niet naar effecten van maatregelen op de waterkwaliteit. Voor veel maatregelen zijn de verwachte effecten op waterkwaliteit pas na een aantal jaren meetbaar. Tenslotte volgt nog een landelijk beeld uit de rapportage Staat van ons water aan de Tweede kamer (3c). Als laatste een doorkijkje naar de toekomst: enkele trajecten in relatie tot de KRW die in de (nabije) toekomst aan de orde zijn.

3. Wat kan er globaal over de prestaties in 2016 worden geconcludeerd?

a. De prestaties van de provincie Utrecht in 2016

Provincie Utrecht is verantwoordelijk voor de uitvoering van maatregelen voor grondwater. Voor grondwater is er een relatie met bodemsanering, natuur en drinkwaterbeleid. Ook via het instrument Agenda Vitaal Platteland levert de provincie een bijdrage aan de uitvoering van maatregelen met een positief effect op de KRW-doelen. Hier komen ook maatregelen in beeld die door de agrarische sector worden genomen. Verder is er ook een relatie met Natura 2000 en verdrogingsmaatregelen. Eind 2015 is het Bodem Water en Milieuplan vastgesteld. Hierin zijn de doelen voor oppervlaktewater vastgesteld en de inzet voor grondwater voor de jaren 2016 - 2021.

Grondwater

De provincies werken samen met belanghebbende partijen in de gebieden rondom drinkwaterwinningen om deze te beschermen en onze voorraad schoon drinkwater zorgvuldig te beheren. De in de 1e KRWplanperiode afgesproken maatregelen ten aanzien van grondwater zijn grotendeels afgerond. Alleen de aanpak van de bodemverontreinigingen en de uitvoering van de hydrologische maatregelen in drie Natura2000-gebieden zijn nog niet afgerond.

Grondwaterlichamen Rijn

Winningen menselijke consumptie. De maatregelen ten behoeve van de bescherming van de drinkwaterwinningen zijn veelal doorlopende maatregelen, waar geen einddatum aan is verbonden (bv “Voorkantsturing ruimtelijke bescherming” en “Uitvoering gebiedsaanpak”).
Deze maatregelen houden daarom de hele planperiode de status “in uitvoering”.
Campagne “Bescherm je drinkwater”
In het najaar 2016 zijn de drinkwaterbedrijven
Oasen en Vitens samen met de provincie Utrecht de publiekscampagne “Bescherm je drinkwater” gestart. De campagne wil inwoners van de grondwaterbeschermingsgebieden bewust maken van hun invloed op het grondwater waarvan hun dagelijkse drinkwater wordt gemaakt en bewust maken van de betekenis van het wonen in of nabij een grondwaterbeschermingsgebied (‘wonen op je eigen drinkwater’). Het is onderdeel van de maatregel ‘Bewustwording in grondwaterbeschermingsgebieden’ uit het Uitvoeringsprogramma drinkwater provincie Utrecht 2014 – 2021. De campagne maakt onder andere gebruik van de website www.beschermjedrinkwater.nl, enquêtes en advertenties op Facebook, huis-aan-huis informatie en het plaatsen van levensgrote rietjes in drie grondwaterbeschermingsgebieden. Door de campagne zegt 46% van de bewoners meer rekening te houden met het schoonhouden van de grond nu zij weten dat van grondwater drinkwater gemaakt wordt. Door de succesvolle resultaten gaat Vitens de campagne ook uitrollen in de provincie Gelderland. In Utrecht wordt gekeken of naar mogelijkheden voor een vervolg gericht op bedrijven.
Er heeft een verkenning van de optimalisatie van de monitoringsmeetnetten voor early warning plaatsgevonden. De verdere uitwerking hiervan moet nog plaatsvinden.
Door de drinkwaterbedrijven is gekeken of het drinkwaterbelang voldoende is meegenomen in de calamiteitenplannen van de verschillende overheden. Waar nodig zijn nadere afspraken gemaakt.
In 2015 heeft er een uitgebreide meetronde voor grondwaterkwaliteit plaatsgevonden. Hierbij zijn naast de KRW-meetpunten ook een aantal extra locaties, verspreid over de provincie, bemonsterd. De monsters zijn geanalyseerd op een uitgebreid stoffenpakket waaronder ook medicijnresten en andere microverontreinigingen, die formeel niet onder de KRW vallen. De meetronde heeft waardevolle inzichten opgeleverd in het voorkomen van “nieuwe” stoffen in het grondwater. In 2016 is deze meetronde in alle provincies gedaan. Er blijken bij de gemeten concentraties geen gezondheidsrisico’s voor de mens te zijn. Over effecten op ecologie, bijvoorbeeld op dieren, zijn meestal niet bekend. (Zie ook de link achterin de notitie)

Industriële- en eigen winningen
De lijst met winningen voor menselijke consumptie is geactualiseerd. Wat betreft de overige winningen voor menselijke consumptie is een start gemaakt het onderzoek naar kwaliteitsrisico's (opstellen van feitendossiers) voor de resterende groep winningen met een vergunning. In de 1e planperiode is al voor zes winningen een feitendossier opgesteld.

Bodemverontreinigingen

De aanpak van de bodemverontreinigingen (Spoedlocaties met verspreidingsrisico) vindt plaats conform de landelijke afspraken uit het Convenant Bodem en Ondergrond 2016 t/m 2020. Ten opzichte van 3 jaar geleden is de lijst met Spoedlocaties (verspreidingsrisico) al ongeveer gehalveerd. De verontreinigingen op de meeste afgeronde locaties zijn gesaneerd of worden beheerst. Een aantal locaties is afgevallen omdat uit nader onderzoek is gebleken dat er geen verspreidingsrisico's aanwezig zijn.

Natura 2000

Grondwater en de kwaliteit van natuur hangen nauw samen. Het gaat dan om het beschikbaar hebben van voldoende grondwater dat voedselarm is. Een belangrijk onderdeel van de KRW-grondwaterlichamen vormen de beschermde natuurgebieden, met name de Natura 2000-gebieden. Volgens de grondwaterrichtlijn dient getoetst te worden of de 'van grondwater afhankelijke terrestrische vegetaties' niet negatief beïnvloed worden door het grondwater. Dat dient zowel te gebeuren voor grondwaterkwantiteit (grondwaterstanden en - stijghoogten) als voor enkele daarvoor van belang zijnde grondwaterkwaliteitsaspecten, te weten verzilting, vermesting en verzuring.

Maatregelen voor hydrologisch herstel van de Natura 2000 gebieden Binnenveld (Hel/Blauwe Hel), Kolland&Overlangbroek, Botshol en Oostelijke Vechtplassen (Noorderpark) zijn in 2015 geformuleerd en bestuurlijk vastgesteld. Hydrologische herstelmaatregelen vallen onder de KRW. Deze maatregelen zijn echter niet in het SGBP2 meegenomen, omdat ze tijdens de vaststellingsprocedure van het SGBP2 nog niet definitief waren. De uitvoering van de maatregelen alsmede de rapportage over de voortgang en het realiseren van doelbereik vindt plaats binnen het beleidstraject van de Natura 2000 beheerplannen en het nationaal PAS programma. Om dubbelingen te voorkomen is daarom per Natura 2000 gebied één samenvattende maatregel voor hydrologisch herstel aan de KRW-factsheets toegevoegd, met een verwijzing naar het beleidstraject van de Natura 2000 beheerplannen en het nationaal PAS-programma voor de concrete maatregelen en een voortgangsrapportage op maatregelniveau.

Samenwerkingsagenda provincie Utrecht

Samen met de Utrechtse waterschappen is een Samenwerkingsagenda opgesteld. Een van de onderwerpen is nieuwe stoffen. Er is een inventarisatie gedaan van de activiteiten die partijen al hebben ontplooid met name op het gebied van medicijnen. Nieuwe stoffen zijn geen onderdeel van de uitvoering van de KRW, maar mede door de aandacht in de Tweede Kamer zijn overheden zich bewust dat dit nieuwe opgaven genereert. In november 2016 is landelijk een Intentieverklaring Delta-aanpak Waterkwaliteit en zoetwater afgesloten waarbij nieuwe stoffen, medicijnen, speerpunten zijn. Hiervoor zijn ook acties afgesproken. In provincie Utrecht is daar al een begin mee gemaakt.

Oppervlaktewater

Afronding provinciale maatregel natuurvriendelijke oever Wilnisse Bovenlanden.

De aanleg van 6 km natuurvriendelijke oever is een maatregel die door de provincie Utrecht is uitgevoerd, als onderdeel van het project Natuurontwikkeling Wilnisse Bovenlanden. De oplevering van de oever vond plaats in december 2016.

Foto juni 2017

Agrarisch natuurbeheer / Groenblauwe diensten POP3

Een belangrijk spoor om in de komende jaren nutriëntenmaatregelen op grotere schaal te implementeren zijn financiële prikkels in het kader van groenblauwe diensten en POP-3. De financiering via het Europese Plattelands- ontwikkelingsprogramma (POP-3) is daarvan een belangrijk onderdeel. Provincies werken daartoe beleid uit en werken samen met de waterschappen en de collectieven aan de voorbereiding van goede subsidieaanvragen.

In 2015 is het Natuurbeheerplan 2016 vastgesteld. Dit plan legt het natuurbeleid vast en is de basis voor subsidieverlening voor agrarisch natuur en waterbeheer. De collectieven hebben op basis van het Natuurbeheerplan een samenhangend pakket aan natuurbeheer, landschapsbeheer en waterbeheermaatregelen opgesteld en subsidie voor 2016 aangevraagd. De waterschappen zijn nauw betrokken bij de watermaatregelen. Zij betalen ook de cofinanciering van de subsidie voor de watermaatregelen. In het kader een overzicht van de watermaatregelen per collectief van aangevraagde subsidies per 1 januari 2016.

Collectief Lopikerwaard:	max.	38 ha:	€ 328.000 (6 jaar vergoeding)
Collectief Alblasserwaard Vijfheerenlanden:	max.	2 ha:	€ 9.000
Collectief Eemland:	max.	20 ha:	€ 131.000
Collectief Rijn en Gouwe Wiericke:	max.	25 ha:	€ 186.000
Collectief Rijn Vecht en Venen:	max.	209 ha:	€ 1.686.000
Collectief Utrecht Oost:max		104 ha:	€ 981.000
			€ 3.321.000 investering (50% waterschap/ 50% POP)

Stand van zaken 1 januari 2016

In 2016 is ook de Pilot Plasdras afgerond. Bij het agrarisch natuurbeheer onderdeel weidevogels is het van belang dat percelen in het voorjaar onder water staan. Het vermoeden bestond dat dit een negatief effect op de waterkwaliteit heeft. Het onderzoek heeft uitgewezen dat stoffen uitspoelen naar het oppervlaktewater als het afvoeren van het water op het land niet op de juiste manier gebeurt.

In het Natuurbeheerplan 2018 zijn nu voorwaarden opgenomen die gelden voor plas dras. De zwaarte van de flankerende maatregelen verschillen afhankelijk van de hoeveelheid stoffen in de bodem. Hiervoor is een risicokaart gemaakt. Het blijkt dat de huidige percelen met weinig ingrepen gewoon als broedgebied kunnen blijven bestaan en er geen percelen zijn in de categorie waar plasdras onwenselijk is.

Expertsessie 7 november 2016

In november 2016 is er een Expertsessie KRW georganiseerd voor statenleden, waterschapsbestuurders en maatschappelijke organisaties. Het programma bestond uit een algemeen deel, over de stand van zaken
van de KRW, waarna in drie themasessies de onderwerpen nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en medicijnen verder met elkaar besproken zijn.

De bijeenkomst leverde geanimeerde discussies op, die leidden tot gedeelde conclusies en vervolgacties. Voor de drie onderwerpen geldt dat er op verschillende niveaus al initiatieven lopen, landelijk, regionaal en provinciaal. De provincie beweegt zich op alle niveaus, vanuit verschillende rollen en de input uit de bijeenkomst is daarbij goed bruikbaar. In een overzicht is in detail in beeld gebracht wat met de inbreng wordt gedaan. (2017RGW47-01 en -02)

Evaluatie bestuursovereenkomst nutriënten in veenweiden Rijn-West

In het najaar van 2016 is door de provincie Utrecht de evaluatie van de bestuursovereenkomst Nutriënten Veenweiden gestart. Belangrijke vragen zijn hierbij of het huidige tempo voldoende is, de financiering voldoet aan de vraag en of er voldoende beweging in het veld is ontstaan. Het rapport van de evaluatie is begin 2017 verschenen. De belangrijkste conclusies zijn:
De bestuursovereenkomst heeft een impuls gegeven aan de samenwerking rond nutriënten in het veenweidegebied. Alle partijen waarderen dit positief. Duidelijk is ook dat met het de huidige wet- en regelgeving de doelen voor schoon en ecologisch gezond water niet worden bereikt. Bestuurlijk lijkt er weinig draagvlak voor het opleggen van verplichtingen die verder gaan dan vanuit huidige wet- en regelgeving opgelegd. Om de doelen en belangen van de boer en de waterbeheerder met elkaar te kunnen verbinden in een vrijwillig spoor, is verbreding van het vraagstuk nodig, bijvoorbeeld met het thema bodemdaling en bodemkwaliteit of het combineren van natuur- en landschapsbeheer met blauwe diensten. Lever in ieder geval maatwerk in een gebiedsaanpak en gebruik daarvoor een gereedschapskist aan stimulansen.

b. Regionaal Rijn West

Grondwater

In 2016 is gestart met het vernieuwen van gebiedsdossiers. Er heeft onder andere een verkenning van de optimalisatie van de monitoringsmeetnetten voor early warning plaatsgevonden. Dat is een benadering waarbij mogelijke bedreigingen van de drinkwaterkwaliteit in een vroeg stadium in beeld wordt gebracht. Verder zijn de locaties voor winningen voor menselijke consumptie (zoals levensmiddelenfabrieken die grondwater als grondstof in hun productieproces gebruiken of campings met een eigen drinkwaterwinning) opnieuw in beeld gebracht. Voor deze winningen wordt een inschatting van de kwaliteitsrisico's gemaakt door een feitendossier op te stellen. In 2017 wordt er volop verder gewerkt aan de vernieuwing van de gebiedsdossiers.

Bodemsaneringen

Ten opzichte van 3 jaar geleden is de lijst met Spoedlocaties bodemsanering (locaties met verspreidingsrisico) al ongeveer gehalveerd. De verontreinigingen op de meeste afgeronde locaties zijn gesaneerd of worden beheerst. Een aantal locaties is afgevallen omdat uit nader onderzoek is gebleken dat er geen verspreidingsrisico's aanwezig zijn. Bij ongeveer 40 locaties zal in de periode 2016-21 een sanering worden uitgevoerd. Daarnaast loopt nog een aantal onderzoeken naar locaties die niet op de signaleringslijst staan en niet spoedeisend zijn. Na nader onderzoek kan toch worden besloten dat er sanering nodig is. Ook kunnen er nieuwe verontreinigingen worden ontdekt die dan onderzocht moeten worden. De aanpak van de bodemverontreinigingen vindt plaats volgens de landelijke afspraken uit het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020.

Oppervlaktewater

In 2016, het eerste jaar van de tweede planperiode worden steeds meer integrale- gebiedsgerichte projecten opgepakt. Er is, of wordt eerst onderzoek naar het functioneren van het watersysteem uitgevoerd.
Vervolgens worden de noodzakelijke maatregelen geïnventariseerd en samen met het gebied bekeken hoe deze het beste ingepast kunnen worden. Daarna worden de maatregelen bestekrijp gemaakt voor de uitvoering.

De waterschaps-projecten uit de eerste planperiode zijn grotendeels afgerond. Bij een aantal genomen maatregelen voeren waterschappen nu project-monitoring uit om de effecten van deze maatregelen nader te volgen.
De komende jaren zal via monitoring meer inzicht ontstaan in de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers. Vervolgens zal beheer en onderhoud steeds meer het sturingsmechanisme bij de waterbeheerder worden om streefbeelden te bereiken. Bij Waterschap Rivierenland wordt reeds nadrukkelijk met deze gedachtegang gewerkt. In een groot aantal gevallen is er echter meer tijd nodig om de effecten van maatregelen en de bijdrage aan de verbetering van de waterkwaliteit daadwerkelijk goed te kunnen waarnemen. In 2016 is al met al geen opzienbarende ontwikkeling in de waterkwaliteit waargenomen.

Een belangrijke ontwikkeling in 2016 is dat er steeds meer samen met agrariërs gemeten wordt. Dit leidt tot kennis bij de sector en zorgt daarmee ook voor meer draagvlak voor maatregelen. Ook voor de sector is een goede waterkwaliteit immers belangrijk.

Het terugdringen van emissies van ongewenste stoffen heeft ook veel aandacht. Bijvoorbeeld bij Waterschap Rivierenland is men bezig met twee centralisatieprojecten, waarbij 7 kleine rwzi's worden gesloten en het afvalwater via nog aan te leggen persleidingen zal worden getransporteerd naar drie centrale rwzi's, die gelijktijdig geoptimaliseerd worden. Oplevering van deze grote projecten is gepland in 2019 en 2021

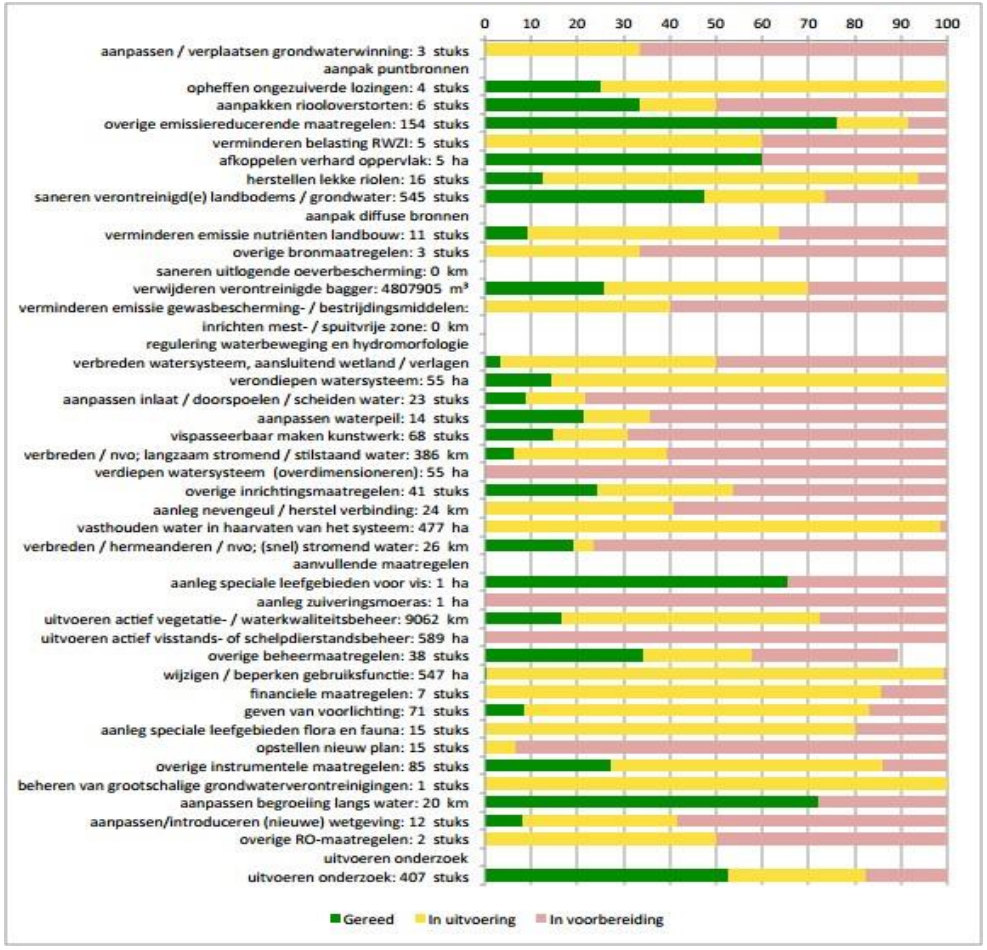

Nutriënten aanpak

In 2016 is een ontwikkeling in gang gezet om de Rijn-West visie op de aanpak van de nutriëntenproblemen verder uit te werken en waar nodig aan te passen. De samenwerking met de agrarische sector die onder andere tot uiting komt in de samenwerkingsverklaringen van 2013 en 2014 blijft daarbij een sleutelfactor.
Er zijn verschillende aanleidingen om opnieuw grondig naar de nutriëntenaanpak te kijken:

- de ervaringen met de projecten in Rijn-West, waarbij één van de constateringen is dat het tijd is om over te gaan van pilots naar het betrekken van een bredere groep agrariërs;
- de ontwikkeling van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, dat zich na een langzame start nu stevig ontwikkelt;
- landelijke ontwikkelingen, zoals de Delta-Aanpak waterkwaliteit en zoetwater, de evaluatie van de mestwetgeving en het opstellen van het 6e actieprogramma nitraat (NAP).

In verschillende bijeenkomsten is over de nutriëntenaanpak gesproken. Daarnaast zijn RBO-bestuurders betrokken bij gesprekken over de Delta-Aanpak en de evaluatie van de mestwetgeving. In juni 2016 heeft het RBO besloten een strategisch gesprek te organiseren over twee hoofdvragen: - Hoe verbinden we op politiek niveau waterkwaliteit van het oppervlaktewater aan andere thema's zoals mestbeleid?

- Hoe bereiken we 'het peloton' in de uitvoering van maatregelen en hoe brengen we hen (beter) in beweging?

Dit gesprek tussen bestuurders en vertegenwoordigers van de agrarische sector heeft uiteindelijk plaatsgevonden begin januari 2017. Dat heeft geleid tot een aantal gezamenlijke uitgangspunten en principes voor de nutriëntenaanpak.
Naar aanleiding van de discussie in de Tweede Kamer over waterkwaliteit heeft het RBO een brief gestuurd aan de Kamercommissie Infrastructuur en Milieu, waarin zij steun uitsprak over de Delta-Aanpak en de aanpak van de nutriëntenproblemen in Rijn-West verduidelijkte, inclusief de het omgaan met de achtergrondbelasting en de samenwerking met de agrariërs, en het belang aangaf van maatregelen vanuit het Rijk.

Werkgroep doelafleiding 2021 Rijn West

In 2016 is de Werkgroep Doelafleiding 2021 van start gegaan. Doel van de werkgroep is het ondersteunen van de besluitvorming in 2020/2021 over de ecologische KRW-doelen als onderdeel van het SGBP 20212027. Om te komen tot een goede onderbouwing van bestuurlijke keuzes in 2020/2021 is het noodzakelijk om over goede inhoudelijke analyses te beschikken. Deze regionale analyses moeten eind 2018 gereed zijn om

beschikbaar te zijn voor de gebiedsprocessen in 2019 en 2020. Afgesproken is om de regionale analyses op te stellen op basis van de Ecologische Sleutelfactoren. (zie verder in notitie) De werkwijze bij de doelafleiding 2021 kent 2 richtingen
:- In beginsel doet iedere waterbeheerder zijn eigen werk en voert zelf een eigen watersysteemanalyse uit. Dit mede vanwege de reeds lopende processen, de specifieke gebiedskenmerken en het verschil in beschikbare gegevens.
- Via gezamenlijke workshops zal de komende twee jaar kennis worden gedeeld en gezocht naar uniforme werkmethoden. Dit kan ook leiden tot deels gezamenlijke uitvoering van de analyses.
Waar mogelijk wordt samenwerking gezocht met kennisinstellingen, zoals Deltares en Stowa.

Rijn Oost

Voor de provincie Utrecht vormen het Utrechtse deel van Waterschap Vallei en Veluwe en het Grondwaterlichaam de verbinding met het deelstroomgebied Rijn Oost .
De rapportage gaat over het gehele deelstroomgebied met deels andere fysieke kenmerken en opgaven dan het Utrechtse deel.
De analyse geeft een beeld hoe Rijn Oost bijdroeg aan de uitvoering van het 1e Stroomgebiedbeheerplan (SGBP1) Rijndelta, dat een aggregatie is van Rijn Noord, Oost en West.

Grondwater

De provincies hebben de lijst drinkwaterwinningen voor menselijke consumptie geactualiseerd of ronden dit in 2017 af. Voor de overige winningen voor menselijke consumptie is een start gemaakt met het onderzoek naar kwaliteitsrisico's (opstellen van feitendossiers). Een aantal hiervan is al afgerond. Veel maatregelen voor bescherming van drinkwaterwinningen zijn in uitvoering. Een aantal hiervan is doorlopend en heeft geen einddatum. Deze maatregelen houden daarom de hele planperiode de status "in uitvoering". In veel Natura 2000-gebieden verkeert de aanpak nog in de voorbereidende fase. Vaak zijn er veel partijen bij betrokken, is de omvang van de opgave groot, de beschikbare tijd beperkt en is veel inspanning nodig om de beschikbare financiële middelen in te kunnen zetten (aanvraag POP3). In alle provincies zijn in een aantal gebieden enkele maatregelen in uitvoering. De komende jaren zal de uitvoering naar verwachting sterk toenemen.

Oppervlaktewater

In 2016, het eerste jaar van de nieuwe planperiode, zijn nieuwe gebiedsgerichte projecten en inrichtingsmaatregelen in voorbereiding genomen. Start van daadwerkelijke uitvoering laat in veel gevallen nog enige tijd op zich wachten, mede doordat veel van deze maatregelen deel uitmaken van integrale gebiedsgerichte projecten die de nodige voorbereidingstijd vragen.
De meeste beheer- en instrumentele maatregelen zijn in uitvoering. Omdat veel van deze maatregelen de hele planperiode doorgaan, zullen ze ook tot en met 2021 in uitvoering blijven. Brongerichte maatregelen, zoals maatregelen gericht op verminderen van emissies, zijn grotendeels uitgevoerd of in uitvoering. Dat geldt ook voor het geplande baggerwerk. Een deel hiervan was gepland voor SGBP-1 maar is later gerealiseerd.

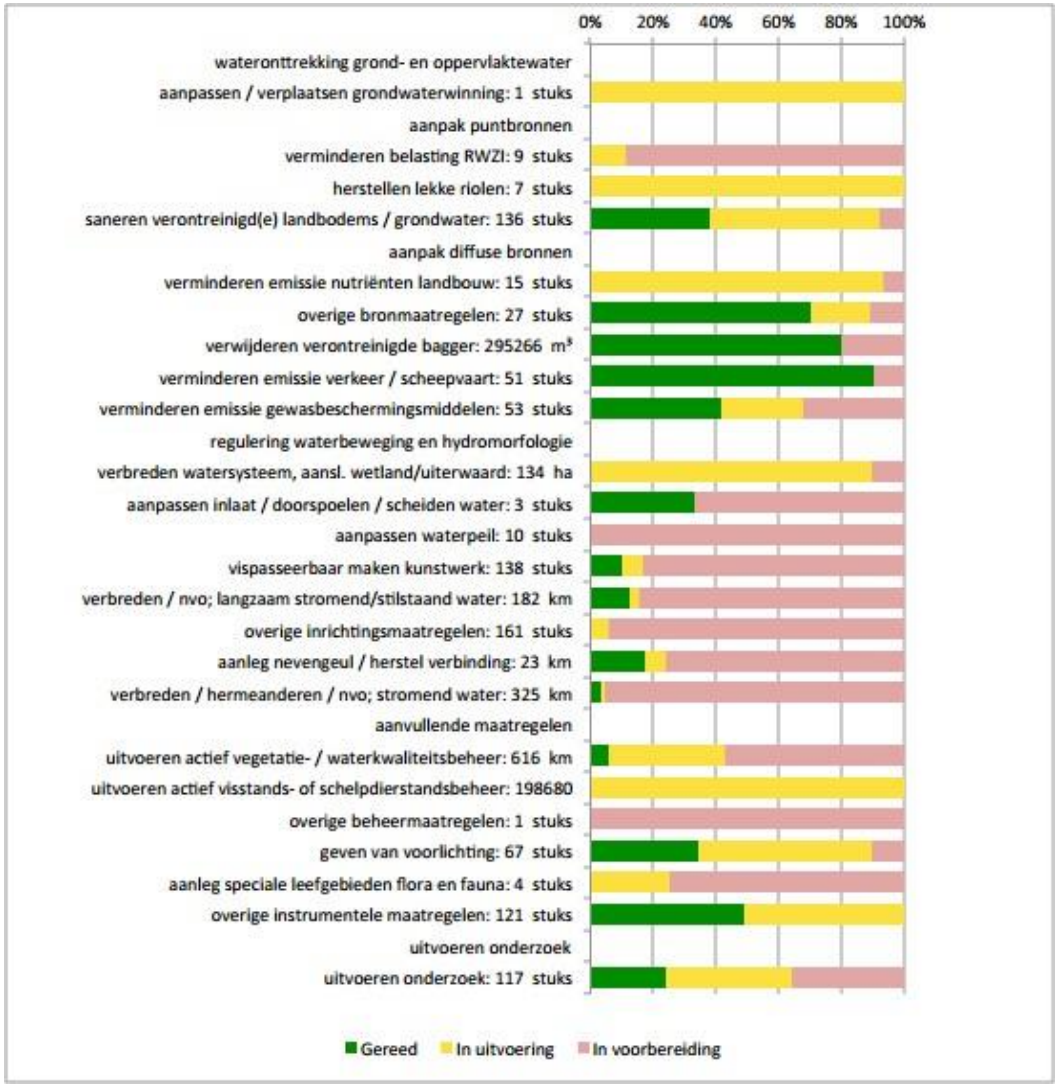

Voortgang uitvoering KRW-maatregelen in de periode 2016-2021
Rijn Oost in procenten, op 31-12-2016

Vallei en Veluwe

Het afgelopen jaar zijn verschillende projecten uit SGBP-1 uitgevoerd die niet tijdig gereed waren en daarom gefaseerd zijn. Het gaat om een bekkenpassage in de Barneveldse beek, een innovatieve, getande, herinrichtingsvariant in het Valleikanaal bij Leusden en een beekdal brede herinrichting van de Modderbeek bij Achterveld.
Bij de Weteringen in Arkemheen en Eemland, de Puttenerbeek en de Fliert is gestart met het verbeteren van bestaande ecologische oevers op grond van monitoring. In alle KRW-waterlichamen is een start gemaakt met het "stroombaan maaien": op grond van hydrologische berekeningen en het beheerdersoordeel worden de oeverzones extensiever onderhouden.

Oplevering herinrichting Modderbeek

In oktober 2016 is de herinrichting van de Modderbeek opgeleverd. Met de herinrichting beschikt de beek vanaf Achterveld tot aan Leusden weer over een natuurlijke, kronkelende loop. De beek krijgt door de aanpassingen meer stroomsnelheid en ook de belevingswaarde is daarmee verbeterd. De 40m brede beekzone naast de beek wordt bij hevige regenval als waterberging gebruikt.

Ook het Valleikanaal "Valleipark" bij Leusden is opgeleverd. De stuw in de Barneveldse beek is nagenoeg afgerond, met een kleine uitloop naar het voorjaar 2017. Er is een start gemaakt met de eerste verkenningen van de herinrichting "weteringen Eemland". Uitvoering staat gepland in 2018-2019. De uitvoering van het project "monding Lunterse beek" is gepland voor 2017.

Foto oktober 2016

c. Landelijk beeld

Staat van Ons Water

Als verantwoordelijk minister, rapporteert de minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) de Tweede Kamer elk jaar in mei over de voortgang in de uitvoering van het waterbeleid. De Staat van Ons Water rapporteert in hoofdlijnen over de uitvoering van het Nationaal Waterplan, het Bestuursakkoord Water 2011, de Beleidsnota Drinkwater, de Kaderrichtlijn Water, de Richtlijn Overstromingsrisico's en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie.

De gebiedsgerichte maatregelen zijn uitgevoerd door waterschappen, Rijkswaterstaat, provincies en gemeenten. De onderstaande figuur tot de voortgang in de uitvering van een selectie van deze maatregelen zoals vastgelegd in de stroomgebiedsbeheerplannen. De uitvoering van maatregelen voor de tweede planperiode is goed op gang gekomen.

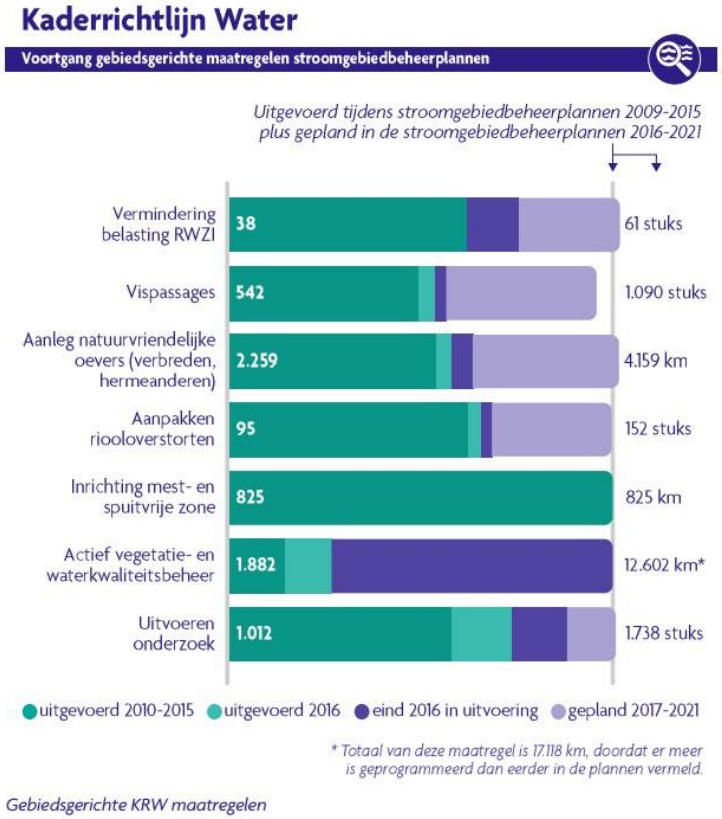

Bron: Staat van ons Water 2016 Voortgangsrapportage Nationaal Waterplan over het jaar 2016

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) is ontwikkeld door LTO Nederland en de waterschappen als een manier van werken om publieke en private belangen op gelijkwaardige wijze met elkaar te verbinden. Het DAW richt zich enerzijds op verbetering van waterkwaliteit en waterkwantiteit. Hiertoe behoort een efficiënter gebruik van schaars zoetwater. Anderzijds spant het DAW zich in om een economisch sterke en duurzame land- en tuinbouwsector te realiseren. Door provincie Utrecht, de programmabureaus van de gebiedscommissies en de stroomgebieden wordt veel en goed samengewerkt met het DAW.
LTO Nederland heeft over het jaar 2016 een jaarverslag uitgebracht, zie link aan het einde van de notitie.

Instrumentarium voor realiseren van KRW doelstellingen

In het najaar van 2016 hebben de Universiteiten van Utrecht en Tilburg in opdracht van de provincie NoordBrabant tezamen met de vier Noord-Brabantse waterschappen het rapport "Zover het eigen instrumentarium reikt" afgerond. Het betrof een onderzoek naar de (juridische) instrumenten voor decentrale overheden om KRW doelen te realiseren. De rijksoverheid en de regionale partijen hebben elk verschillende bevoegdheden. De vraag is of deze voldoende worden ingezet om de doelen voor nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen in het water te halen en om te voorkomen dat niet genormeerde stoffen in het water terecht komen. Er is een vervolgtraject gestart waarin de inzet van de instrumenten in een aantal voorbeeldgebieden nader wordt onderzocht Zo kan worden bepaald of er voldoende bestaand en door Rijsoverheid en regionale partijen doelmatig inzetbaar instrumentarium is of dat er aanvullen instrumentarium moet komen.

d. Internationaal

Discussie in EU over doelverlaging

Sinds het EU voorzitterschap van NL in 2016 zijn lidstaten met de Europese Commissie in gesprek over de randvoorwaarden voor de start van de 3e planperiode (vanaf 2021) en het perspectief na 2027.
De KRW biedt met artikel 4.5 de mogelijkheid in specifieke gevallen "minder strenge doelen" vast te stellen. In die gevallen wordt het streven naar het GEP losgelaten, dit wordt doelverlaging genoemd. Doelverlaging dient vanuit de KRW duidelijk te worden gemotiveerd. Omdat waterbeheerders in Nederland steeds aan het begin van een planperiode hebben aangegeven hoe ver het doelbereik aan het einde van de periode zou zijn, leek het dat Nederland, al in 2021 (3e SGBP), had moeten overgaan tot doelverlaging. Een aantal landen in Europa motiveert echter aan het eind van de planperiode en hoeft zo pas in 2027 eventuele doelverlaging te motiveren . De Europese Commissie heeft aangegeven dat beide methoden passen binnen de KRW. Voor de derde planperiode (2021 – 2027) is echter een uniforme aanpak gewenst,

waarbij wordt gekozen voor motivering aan het einde van de planperiode. Op deze manier hoeft Nederland niet in 2021 doelverlaging te motiveren, maar pas in 2027, als dit aan de orde is. Dit heeft als voordeel dat de ambitie op peil wordt gehouden en dat de 'motivatie last' verschuift naar 2027.
Aanvullend heeft de Europese commissie aangegeven dat in 2027 doelverlaging (artikel 4.5) een uitzondering moet zijn. Het is niet bedoeld als vangnet voor doelstellingen die in 2027 niet zijn bereikt. In de visie van de Europese Commissie zijn louter economische overwegingen geen goede grond voor toepassing van dit artikel. De Commissie bekijkt de gevallen waarin artikel 4.5 door lidstaten wordt toegepast zeer kritisch.

6. Nieuwe ontwikkelingen

Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater

December 2014 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen (motie Jacobi / Haachi) waarin het kabinet wordt verzocht om een samenhangende aanpak van waterkwaliteit en zoetwater te ontwikkelen. De reden dat er behoefte bestaat aan een andere aanpak is onder meer verwoord in het rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), waarin wordt geconstateerd dat Nederland een laag ambitieniveau heeft voor waterkwaliteit. De voortgang tot verbetering stagneert met betrekking tot stikstof, fosfor en pesticiden en het herstel van de natuurlijke dynamiek. Naast de bekende probleemstoffen worden ook steeds meer zogenaamde nieuwe stoffen aangetroffen in het water, zoals brandvertragers, geneesmiddelen en microdeeltjes. Het is voor veel van deze stoffen nog niet duidelijk wat het effect op de waterkwaliteit is. Verder blijkt het waterbewustzijn bij de burger heel laag en de financiering van het waterbeheer behoeft nadere beschouwing.

Ook de Adviescommissie Water heeft in het advies van juni 2015 aandacht gevraagd voor het achterblijven van voortgang van de bestaande en de nieuwe opgaven.

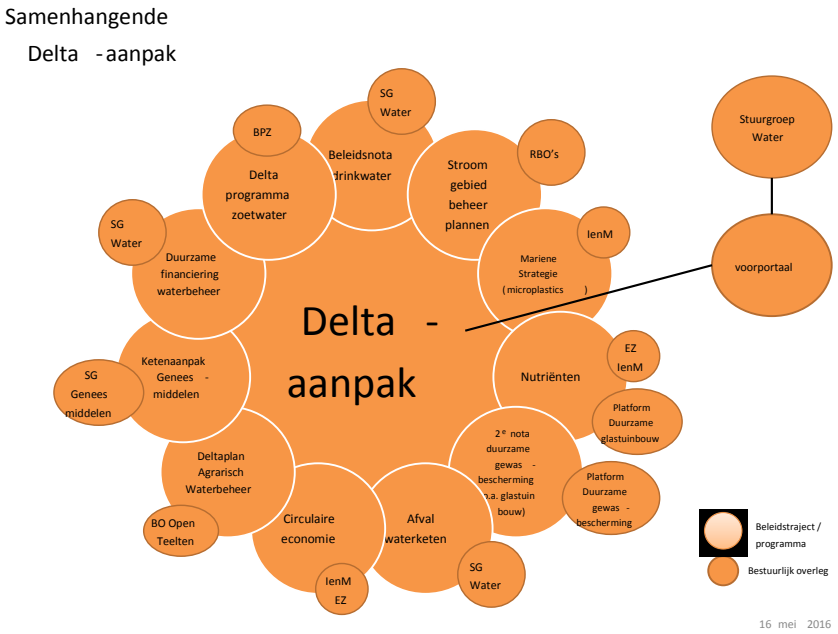

De commissie verwacht dat met de huidige maatregelen de KRW-doelen niet worden bereikt en dringt aan op extra inzet en aanpak van de nieuwe problemen die de waterkwaliteit bedreigen. De commissie geeft ook een aantal oorzaken aan.

In november 2015 is het werkprogramma aan de Tweede Kamer aangeboden en de Kamer gaf zijn steun aan de Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater. Het programma is complementair aan de stroomgebiedbeheerplannen voor de Kaderrichtlijn Water.
De delta-aanpak wordt als een middel gezien om de activiteiten in Nederland beter met elkaar in verband te brengen en zo meer te bereiken. De problemen met waterkwaliteit zijn namelijk niet nieuw. De hardnekkigheid ervan heeft te maken met het diffuse karakter, met de hoeveelheid betrokken partijen en met de afstand tussen veroorzaker en degene die er last van heeft. Daarom wordt gekozen voor een vernieuwde aanpak, waarbij de inzet van alle betrokken partijen noodzakelijk is. Naast het benoemen van de prioriteiten, is in 2016 ook de bestuurlijke structuur besproken. De aansturing gebeurt door de Stuurgroep Water, waarin rijk, koepels, regionale partijen en de drinkwatersector zijn vertegenwoordigd. In november 2016 is een Intentieverklaring ondertekend. Onderdeel daarbij is een tabel met activiteiten die partijen gaan uitvoeren. In het nieuwe Bestuursakkoord Water zal in 2018 nog verdere concretisering van de afspraken worden vastgelegd. Het “tandje erbij” van de Delta-aanpak blijft essentieel om ervoor te zorgen dat in 2027 daadwerkelijk alle maatregelen zijn uitgevoerd en er perspectief is op doelbereik op redelijke termijn. Op die manier kan worden voorkomen dat alsnog de ambities en de doelen worden verlaagd. De Delta-aanpak focust daarbij op thema’s waarvan is geconstateerd dat daar extra inspanning nodig is om uiteindelijk de doelen te behalen.

Ecologische Sleutelfactoren

De STOWA heeft een methodiek ontwikkeld die een goed inzicht geeft in het functioneren van het watersysteem en in de knoppen waaraan je zou moeten draaien om het systeem te verbeteren. Deze methodiek is gebaseerd op 9 sleutelfactoren.
ESF 1 tot en met 3 zijn de basisvoorwaarden voor een gezond ecosysteem en hebben alles te maken met nutriënten. ESF 4 tot en met 6 beschrijven andere relevante factoren van het watersysteem. Aanvullende voorwaarden voor bijvoorbeeld oeverplanten, vissen en kleine waterdieren. ESF 7 en 8, alsmede ESF 9 beschrijven de omgevingsfactoren. Organische- en giftige stoffen in het watersysteem kunnen het ecologisch stoplicht op rood zetten. De sleutelfactor 9 biedt een basis voor een belangenafweging op een maatschappelijk niveau.
In Rijn West is afgesproken dat de watersysteemanalyses voor oppervlaktewater met behulp van de ESF wordt uitgevoerd. Deze regionale analyses zijn eind 2018 gereed.

ESF 1 – Productiviteit Water

ESF 2 – Lichtklimaat

ESF 3 – Productiviteit Bodem

ESF 4 – Habitatgeschiktheid

ESF 5 – Verspreiding

ESF 6 – Verwijdering

ESF 7 – Organische belasting

ESF 8 – Toxiciteit ESF 9 - Context

GIS-routekaart als hulpmiddel watersysteemanalyse

Op initiatief van Rijkswaterstaat is het vervolgtraject voor de GIS-routekaart eind 2016 van start gegaan. De basis is het Geoweb GIS systeem waar alle waterbeheerders in Rijn West aan mee werken. De GISroutekaart richt zich in eerste instantie alleen op het thema 'Vismigratie' (dus de habitats worden nog niet meegenomen). Het GIS zal worden uitgebreid met andere kaartlagen en als basis dienen voor een gezamenlijk Geografische Informatie Systeem (Waterkwaliteit). In overleg met STOWA wordt de GIS
Routekaart voor vismigratie gebruikt bij de ontwikkeling van Ecologische Sleutelfactor (ESF) 5 (verspreiding). Andere KRW-waterkwaliteitsaspecten zoals nutriënten (ESF 1-3), Habitat (ESF 4) en Toxiciteit (ESF 8) kunnen ook worden meegenomen in de kaart, zodat het een hulpmiddel kan worden bij de watersysteemanalyses en de communicatie over waterkwaliteit.
Er is inmiddels een demo-versie van de Viewer gemaakt met daarin locatie-informatie en bereikbaarheidskaart voor Rijn-West. In 2017 wordt verder gewerkt aan het opzetten van een nauwkeurige basiskaart en worden de datasets van alle waterbeheerders samengevoegd. De Ecologische Sleutelfactoren (ESF's) worden vanuit de Watersysteemanalyses als aparte kaartlagen in het GIS opgenomen.

Voor meer informatie:

- Voor Rijn-Oost- de voortgang is vooral beschreven in de laatste nieuwsbrief https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/uitvoering-nationaal/rijnoost/ontwikkelingen-2017/@44928/nieuwsbrief-7/
- Voor Rijn West https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/uitvoeringnationaal/rijn-west/ontwikkelingen-2017/@44929/schoon-water-beeld-5/
- Waterkwaliteitsportaal http://waterkwaliteitsportaal.nl
- Het landelijke KWR rapport grondwaterkwaliteit is te downloaden van http://www.waterkwaliteitsportaal.nl/Beheer/Rapportage/Grondwater
- Deltaplan agrarisch waterbeheer jaarverslag 2016 http://agrarischwaterbeheer.nl/content/deltaplan-agrarischwaterbeheer